

Siilinjärven hyvinvointikertomus Vuosiraportti 2022

Hyväksytty valtuustossa
Päivämäärä

Sisällys

1. Tausta	3
Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021–2025	3
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023–2025	3
Vuosiraportin valmistelu	4
2. Katsaus kuntalaisten hyvinvoinnin tilaan	5
Väestö ja elinvoima	5
Lasten ja nuorten hyvinvointi	5
Työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointi	8
3. Asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen vuonna 2022	10
Mahdollisuus mielekkääseen arkeen	10
Hyvinvointia ja osallisuutta tukevat palvelut	17
Hyvinvointia tukeva ja kestävä elinympäristö	21
4. Terveyden ja hyvinvoinninedistämisaktiivisuus Siilinjärvellä	25
Terveydenedistämisaktiivisuus TEAviisarin mukaan	25
Laskennallinen HYTE-kerroin	25
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannukset	27
Liitteet	28
Liite 1. Osallisuustoiminnan itsearviointi	28
Liite 2. Kouluterveyskysely 2021: 4 ja 5 luokkalaiset tulosvertailu	33
Liite 3. Kouluterveyskysely 2021: 8. ja 9. luokkalaiset tulosvertailu	35
Liite 4. Kouluterveyskysely 2021: lukio tulosvertailu	37
Liite 5. Kouluterveyskysely 2021: ammattioppilaitokset tulosvertailu	39
Liite 6. FinLapset: vanhempien tuen tarpeet, tyytyväisyys ja näkemykset kurittamisesta ...	41
Liite 7. Seurantaindikaattoreiden vertailu: SotkaNet tilastot 2021	42
Liite 8. Seurantaindikaattoreiden vertailu: SotkaNet tilastot 2022	45
Liite 9. TEAviisari kokonaistulosten vertailu 2022	45
Liite 10. Laskennallinen HYTE-kerroin 2020–2022	46
Liite 11. Siilinjärven hyte-kerroin: prosessi-indikaattorit	47
Liite 12. Siilinjärven Hyte-kertoimen tulosindikaattorit	49
Liite 13. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	50

1. Tausta

Kunnan tulee seurata ja edistää suunnitelmallisesti kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta (Kuntalaki 410/2015, Terveystieteidenlaki 1326/2010). Tähän tehtävään liittyen kunnassa laaditaan laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa, joka sisältää kattavan kuvauksen kuntalaisten hyvinvoinnista sekä valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman. Tämän lisäksi kuntalaisten hyvinvointia ja hyvinvointisuunnitelman toteutumista seurataan ja siitä raportoidaan vuosittain valtuustolle vuosiraportin muodossa. Tällöin myös hyvinvointisuunnitelmaa voidaan tarvittaessa täsmentää.

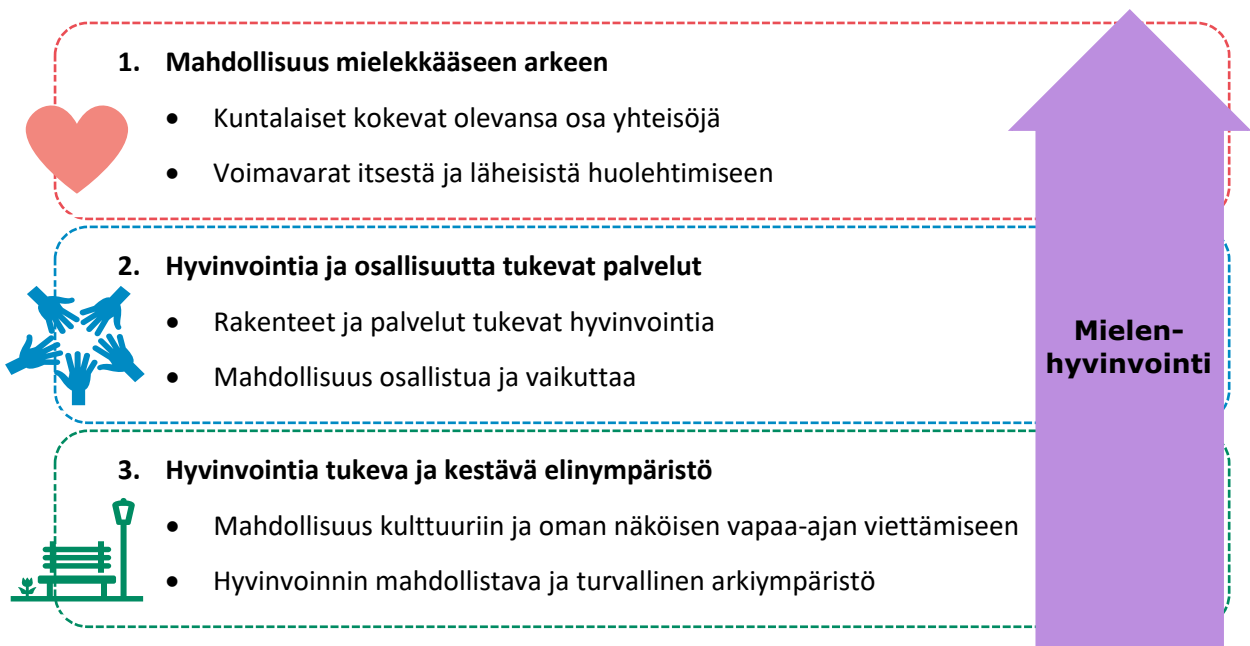
Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021–2025

Siilinjärven hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021–2025 pohjautuu tunnistettuihin kehittämistarpeisiin. Sen laadintaa ja toteuttamista ohjaavat sekä kansallinen lainsäädäntö ja ohjaus että Pohjois-Savon alueellinen hyvinvointisuunnitelma. Hyvinvointisuunnitelmaa konkretisoivat ja täsmentävät muut kunnan hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät erillishjelmat, suunnitelmat ja hankkeet. Suunnitelman toteuttamisesta vastaavat kunnan eri palvelualueet yhteistyössä 3. sektorin toimijoiden kanssa. Hyvinvoinnin edistäminen on pitkäjänteistä työtä, jossa tuloksia voidaan usein havaita vasta vuosien systemaattisen työn jälkeen.

Siilinjärven kunnan hyvinvointisuunnitelmassa 2021–2025 on kolme painopistettä, jotka jatkuvat kuuteen tavoitteeseen (Kuvio 1). Painopisteet ja tavoitteet mukailevat Valtioneuvoston *Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030-toimeenpanosuunnitelmaa* (2021). Suunnitelman tavoitteet koskettavat kaikkia kuntalaisia. Niiden toteuttamiseksi on määritetty toimenpiteitä, joissa huomioidaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät. Suunnitelman läpileikkaavana teemana on mielenhyvinvoinnin edistäminen, Sosiaali- ja terveysministeriön *Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030*-ohjelman mukaisesti. Suunnitelman toimenpiteet pyrkivät edistämään laaja-alaisesti kokonaisvaltaista hyvinvointia ja siten vahvistamaan mielenhyvinvointia suojaavia tekijöitä ja ehkäisemään sitä uhkaavia riskejä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023–2025

Kunnan tulee laatia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä koskeva suunnitelma (Lastensuojelulaki 417/2007). Suunnitelman tarkoituksena on ohjata, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvointityötä kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tulee päivittää valtuustokausittain. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma voi olla erillinen asiakirja tai se voidaan yhdistää kunnan laajempaan hyvinvointisuunnitelmaan. Siilinjärven Lape-ryhmä päätti (29.11.2022), että lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laaditaan jatkossa osana koko kuntaa käsittelevää hyvinvointisuunnitelmaa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2023–2025 on siten laadittu osaksi hyvinvoinnin vuosikertomusta 2022. Jatkossa se päivitetään osana laajaa hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa valtuustokausittain.

Kuvio 1. Siilinjärven hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ja tavoitteet 2021–2025

Vuosiraportin valmistelu

Vuosikertomus 2022 on yhteenveto kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta hyvinvointisuunnitelmassa 2021–2025 määritettyjen painopisteiden ja indikaattoreiden mukaisesti. Indikaattoritietoja tarkastellaan saatavilla olevien tilastotietojen mukaisesti viimeisiltä kahdelta vuodelta sukupuolittain sekä suhteessa Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen, koko maahan sekä vertailukuntiin (Hollola, Kaarina, Kangasala, Pirkkala, Ylöjärvi). Lisäksi kertomuksessa kuvataan hyvinvointisuunnitelmaan asetettujen toimenpiteiden toteutumista, terveyden edistämisen aktiivisuutta ja hyte-kerrointa. Osa hyvinvointisuunnitelman toimenpiteistä on muokattu vastaamaan paremmin nykyistä tilannetta. Vuosiraportti 2022 on valmisteltu kunnan monialaisessa Hyte-ryhmässä hyvinvointikoordinaattorin johdolla. Valmistelussa on tehty tarpeen mukaan yhteistyötä eri asiantuntijoiden ja yhdistysten kanssa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Vuosikertomukseen 2022 on yhdistetty myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2023–2025 päivitys. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan kokonaisvaltaisesti [laajassa hyvinvointikertomuksessa](#). Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet on jäsennetty laajan hyvinvointisuunnitelman mukaisesti, mutta selkeyden vuoksi eritelty myös omaksi kokonaisuudekseen (Liite 13).

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta on toteutettu yhteistyössä Hyte- ja Lape-ryhmien asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi valmistelua on ollut toteuttamassa korkeakouluharjoittelija. Valmistelussa selvitettiin lasten ja nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä ja koottiin kuntalaisten näkemyksiä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tilasta. Kokonaiskuva muodostettiin aikaisempien nuorille ja perheille kohdistuneiden kyselyiden perusteella (kysely perhekeskustoiminnasta 2022; Music Against Drugs -kysely 2023, Nuoret pohjois-savolaiset tulevaisuuden tekijät 2021). Vanhempien käsityksiä selvitettiin myös kahdessa tilaisuudessa Perheentalolla (osallistujia yht. 20) ja yhdessä Avoimella päiväkodilla (osallistujia 10). Kuntalaisille tarjottiin myös mahdollisuus kuvata ajatuksiaan sähköisellä alustalla (yhteensä 19 vastaajaa).

2. Katsaus kuntalaisten hyvinvoinnin tilaan

Väestö ja elinvoima

Siilinjärvellä asuvien määrä on 21 243 (31.12.2022). Vuonna 2021 lasketun väestöennusteen mukaan siilinjärveläisten määrä tulee hieman laskemaan vuoteen 2030 mennessä (ennuste 20 136). Kunnan väestöllinen huoltosuhde oli vuonna 2021 70 (2020:69) (koko maa 62). Huoltosuhde kuvastaa alle 15-vuotiaiden ja 65-vuotta täyttäneiden suhteellista määrää verrattuna työikäiseen väestöön (15–64-vuotiaat).

Siilinjärveläisistä perheistä 41,8 % oli lapsiperheitä (2020:42,2). Yhden hengen asuntokuntia kaikista asuntokunnista oli vuonna 2021 35,7 % (2020:35,5). Kunnan yleinen pienituloisuusaste (2020:8,0; 2021:8,6) sekä lasten pienituloisuusaste (2020:7,3; 2021:8,2) ovat hieman nousseet vuodesta 2020 vuoteen 2021.

Koulutustasomittaimen mukaan siilinjärveläisten koulutustaso on nousu tasaisesti viimeisen vuosikymmenen aikana (2021:398, 2011:357). Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden nuorten osuus on noussut vuodesta 2020 (5,8) vuoteen 2021 (7,1). Toisaalta nuorisotyöttömien (18–24 v.) (2020:17; 2021:12,3) ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 18–24-vuotiaiden osuus (2020:3,4 %; 2021:3 %) on laskenut.

Työllisiä väestöstä oli vuonna 2021 43,4 % (2020:42,4 %) ja työttömyysprosentti oli joulukuussa 2022 7,6 % (2021:6,6 %) (Ely 2023). Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on noussut (2020:1,3; 2021:1,5) ja vaikeasti työllistyvien 15–64-vuotiaiden määrä on pysynyt viime vuodet tasaisena (2020:3,7 %; 2021:3,7 %). Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 65 vuotta täyttäneiden osuus on pysynyt viime vuodet tasaisena (2020:0,2; 2021:0,2).

Huono-osaisuutta kuvastava indikaattori Siilinjärvellä oli 102 (Diak 2022), ollen hieman parempi verrattuna Pohjois-Savon hyvinvointialueen tilanteeseen 113. Indikaattoriin on yhdistetty huono-osaisuutta kuvaavia määreitä, joiden perusteella on laskettu yksi indikaattorilukema. Mitä suurempi indikaattorilukema on, sitä huonompi alueen tilanne on. Siilinjärven sisällä postinumeralueittain tarkasteltuna huono-osaisuus on heikoimmillaan Leppäkaarteessa ja paras tilanne on Toivalan alueella (Kuvio 2. huono-osaisuus Siilinjärvellä, s. 8).

Lasten ja nuorten hyvinvointi

Lapset

Valtaosa alakouluikäisistä lapsista on tyytyväisiä omaan elämäänsä (89 %). He kokevat terveydentilansa suhteellisen hyväksi ja heillä on hyvät keskusteluyhteydet vanhempien kanssa. Suurimmalla osalla alakouluikäisistä lapsista on jokin harrastus (Sotkanet 2022.) ja harrastamisen Suomen mallin kerhoja tarjotaan lähes jokaisella peruskoululla.

Samanaikaisesti lasten pahoinvointi on lisääntynyt. Vähintään lievää ahdistusoireilua on kokenut lähes viidennes lapsista (18 %) (Sotkanet 2022) ja esim. lastenpsykiatrian käyntimäärät ovat lisääntyneet (2021:270, 2020:252). Lasten pahoinvointia heijastelee myös lisääntyneet lastensuojeluilmoitukset (2021:7,8, 2020:7,1). (Sotkanet 2023.)

Lasten fyysinen toimintakyky Move-testien mukaan on 5. luokkalaisilla hieman heikentynyt (2022:32,7, 2021:31). Fyysisen toimintakyvyn laskua on tapahtunut erityisesti pojilla. Tyttöjen

toimintakyky on Move-testin mukaan puolestaan hieman parantunut. Lasten ylipaino ja lihavuus on hieman lisääntynyt 2–16-vuotiailla (Liite 7).

Lasten näkemyksiä. Lapsiparlamentin toimintaan osallistuneet alakoululaiset ovat kokeneet, että heistä pidetään huolta ja kaikki tarvittavat palvelut löytyvät kunnasta. Siilinjärvellä on lasten mukaan myös hyvät urheilu- ja harrastusmahdollisuudet. Ympäristö on koettu rauhalliseksi ja siistiksi. Kouluja on lasten mukaan paljon ja niissä on turvallista, rauhallista ja hyvä yhteishenki. Kiusaamista on lasten mukaan vain vähän ja siihen puututaan tarvittaessa. Lapset kuitenkin toivoivat, että kiusaaminen saataisiin kokonaan loppumaan.

Lapset ovat kaivanneet kuitenkin lisää harrastusmahdollisuuksia ja -paikkoja. Erityisesti erityislapsille ja -nuorille on kaivattu enemmän toimintaa. Myös koulujen välituntialueita tulisi lasten mukaan kehittää entisestään ja lisätä välituntivälineitä. Lapset ovat toivoneet kouluihin myös puhdasta sisäilmaa, tilojen remontointia sekä tilaa omien tavaroiden säilytykseen.

Nuoret

Tyytyväisiä omaan elämäänsä yläkouluikäisistä ja lukiolaisista on noin 70 % ja ammattioppilaitoksessa opiskelevista 57 %. Valtaosa nuorista kokee pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun. Yläkouluikäisistä yhä useampi kokee yksinäisyyttä ja heillä on keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa. Aikaisempaa useampi yläkouluikäinen nuori on myös kokenut fyysistä väkivaltaa viimeisen vuoden aikana. Nuorten ahdistuneisuus on lisääntynyt erityisesti tytöillä ja lähes neljännes nuorista kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (Sotkanet 2022). Toisaalta nuorten erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit ovat hieman laskeutuneet (2021:1388, 2020:1495), mikä voi toisaalta liittyä myös haasteisiin palveluiden saannissa.

Valtaosa nuorista harrastaa jotain viikoittain, ja vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on lisääntynyt. Samanaikaisesti yhä useampi yläkoululainen ei syö koululounasta päivittäin (40 %) (Sotkanet 2022). Yläkouluikäisten fyysinen toimintakyky Move-testin mukaan on parantunut sekä tytöillä, että pojilla. Ylipainoisten osuus lukion (2021:23; 2019:17) ja ammatillisen oppilaitoksen (2021:23,1; 2019:19,2) 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden keskuudessa on myös lisääntynyt.

Yläkouluikäisistä nuorista 63 %, lukiolaisista 60 % ja ammattioppilaitoksessa opiskelevista 33 % on raittiita. Kuitenkin laittomien huumeiden kokeilu on lisääntynyt erityisesti ammattioppilaitoksessa opiskelevien nuorten keskuudessa. (Sotkanet 2022.)

Nuorten näkemyksiä. Nuoret ovat kokeneet säännöllistä iloa ja nähneet tulevaisuutensa positiivisena. Valtaosalla on vähintään yksi läheinen ystävä. Nuoret ovat kuitenkin tunnistanee myös sen, että jokaisella luokalla on muutamia nuoria, jotka ovat yksinäisiä ja eivät tunnista itsessään positiivisia ominaisuuksia. (Music Against Drugs 2023). Music Against Drugs -kyselyn mukaan noin joka seitsemäs kyselyyn vastanneista nuorista on kokenut kiusaamista viimeisen lukuvuoden aikana.

Nuoria on huolestuttanut palveluiden vähentyminen sekä päihteidenkäyttö. Nuoret ovat toivoneet hyväksyvämpää asennetta ja suhtautumista nuoriin. Nuoret ovat kokeneet haasteellisiksi matalankynnyksen palveluiden puutteen, palveluiden vaikean saavutettavuuden (esim. aukioloajat, sijainti) ja tiedon puutteen erilaisista palveluista. Nuoret ovat toivoneet avoimia ajanviettopaikkoja, joissa he voivat viettää aikaa omana itsenään ja käyttää ääntään ilman muiden häiritsemistä. Lisäksi nuoret ovat toivoneet enemmän tekemistä eri puolille kuntaa (esim. skeittiparkki, koripallokorit, motocrossrata). (Pohjois-Savon liitto 2021, Nuorten illat 2023.) Nuorten harrastamista ovat hankaloittaneet mm. harrastusten kallis hinta, pitkät välimatkat ja sopivien harrastusten puuttuminen (Music Against Drugs 2023).

Nuoret ovat tuoneet esiin tarpeen yksilöllisemmästä opetuksesta. He ovat kokeneet, että avun saaminen oppimisiin ja terveyden haasteisiin on vaihtelevaa ja usein vastuu jää nuorelle itselleen. Nuoret tunnistivat myös koulujen sisäilmaongelman haastavan osan nuorten mahdollisuuksia opiskella. (Nuorten illat 2023.)

Vanhempien näkemyksiä

Vanhempien näkemyksiä selvitettiin kohtaamisilla ja sähköisellä kyselyllä. Vanhemmat kuvasivat Siilinjärven lapsiperheille turvalliseksi ja viihtyisäksi paikaksi asua, jossa on hyvät ja monipuoliset harrastus-, ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet lähellä. Palveluiden koettiin pääsääntöisesti toimivan hyvin. Arkea tukeviksi palveluiksi tunnistettiin Perheentalo, avoinpäiväkotitoiminta, seurakunnan kerhot, koulujen ilmaiskerhot sekä nuorisotilat. Vanhemmat kokivat, että kouluista saa tukea ja ne kannustavat yhteistyöhön. Arkea helpottavana kuvattiin ilmaiset bussimatkat lastenvaunujen kanssa. Siilinjärvellä kuvattiin olevan paljon hyviä palveluita ja tapahtumia perheille. Myös kirjasto ja kansalaisopiston kurssitarjonta sai positiivista palautetta.

Lasten ja nuorten pahoinvointi huolestutti osallistujia. Koettiin, että nuorilla ei ole sallittuja ajanviettopaikkoja tai olemassa olevien tilojen aukioloajat olivat rajalliset. Osallistujat kokivat huolestuttavina myös lasten vähäisen liikkumisen ja energiajuomien käytön. Lisäksi osallistujat pohtivat tarvetta rajata lasten ja nuorten puhelinten käyttöä kouluissa. Osallistujat olivat tunnistaneeet myös tarpeen lasten ja nuorten matalankynnyksen harrastamistoiminnalle eri puolilla Siilinjärveä.

Erytisenä huolena osallistujat toivat esiin erityislapsiperheiden tilanteen kunnassa. Osallistujat kokivat, että nepsy-osaaminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa ei ole riittävää eikä perheille ole saatavilla riittävää tukea.

Päiväkotien suuret ryhmäkoot, henkilöstön riittävyys ja jaksaminen huolestuttivat osallistujia. Myös koulujen väistötilat, liian täydet koulut ja huono sisäilma tunnistettiin lasten ja nuorten hyvinvointia haastaviksi tekijöiksi.

Osallistujat kaipasivat nykyistä enemmän tukea vanhemmuuteen, parisuhteeseen, erityislapsiperhearkeen ja arjessa jaksamiseen. Lisäksi ajantasainen avun saaminen koettiin hankalaksi ja asiakaskohtaamisista toivottiin yksilöllisimpiä. Osallistujat tunnistivat lapsiperheiden matalankynnyksen palveluiden tarpeen ja tärkeyden kunnassa (esim. Perheentalo). Toiminnoista vanhemmat voivat saada vertaistukea ja tukea arkeen. Palveluiden pysyvyys koettiin erityisen tärkeänä.

Osallistujien mukaan kunnan sisäisiä joukkoliikenneyhteyksiä tulisi parantaa ja esim. maaseudulla asuvien lasten koulukuljetusten aikataulut ovat lapsia kuormittavia. Siilinjärvelle kaivattiin puistoja ja leikkipuistojen kunnostusta. Myös katujen ja linja-autopysäkkien huono kunto tunnistettiin. Vapaa-ajantoimintojen todettiin keskittyvän liikaa keskustan alueelle ja etelä-Siilinjärvelle kaivattiin enemmän harrastuspaikkoja ja -mahdollisuuksia.

Ammattilaisten näkemyksiä lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja sen kehittämisestä

Ammattilaisten mukaan lapsiperheiden arjessa näkyy keinottomuutta ja perheissä on ollut havaittavissa jaksamisen haasteita. Perheiden arki voi olla haastavaa ja kuormittavaa, missä aikaa vievät harrastukset kuluttavat ja vanhemmuudesta voi tulla suorittamista. Osalla lapsista perheiden arjenhaasteet näyttäytyvät ylipitkinä hoitopäivinä ja lisääntyneenä aikuisen läsnäolon tarpeena.

Lapsilla ja nuorilla on ammattilaisten mukaan havaittavissa haasteita, jotka näyttäytyvät kouluissa mm. sinnikkyiden ja motivaation puutteina. Arvostus koulua kohtaan on heikentynyt sekä vanhempien että lasten ja nuorten keskuudessa. Tämä hankaloittaa yhteistyötä perheiden kanssa. Oppilaan käyttäytymiseen puuttuminen ja tukeminen voi siten vaikeutua entisestään. Tukea tarvitsevien perheiden ja nuorten tavoittaminen voi olla haastavaa.

Lisäksi ammattilaiset toivat esiin monialaisen yhteistyön merkityksen lasten ja nuorten tukemisessa. Yhteistyötä ja erityisesti kahdensuuntaista tiedonkulkua tulisi vielä kuitenkin vahvistaa.

Vanhempien ja perheiden arkea voisi tukea vertaistuki ja matalan kynnyksen palvelut. Myös arkea tukeva tieto voisi auttaa jäsentämään perheitä pikkulapsiarjessa. Palveluita suunniteltaessa tulisi huomioida erilaiset perhemuodot sekä vanhempien näkemys siitä mitä he itse kaipaavat. Neuvola nähtiin hyvänä tiedottamisen kanavana; tärkeää olisi, että viesti olemassa olevista palveluista saavuttaisi kaikki lapsiperheet.

Kouluikäisten lasten ja nuorten tukemisessa ammattilaiset tunnistivat tarpeen konkreettisen perheiden auttamisen varhaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Jatkossa ennaltaehkäisevää perhetyötä voisi laajentaa kouluihin. Koulujen piha-alueita tulisi kehittää siten, että niissä haluttaisiin viettää aikaa ja liikkua myös koulupäivien jälkeen. Ammattilaisten mukaan vanhemmuuden tukea tulisi vahvistaa entisestään.

Työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointi

Terveyden ja hyvinvointilaitoksen ikävakioidu sairastavuusindeksi oli vuonna 2018 Siilinjärvellä 111,2 (koko maa 102,6; Pohjois-Savon hyvinvointialue 132,3) ja vuonna 2019 111,5 (koko maa 100,0; Pohjois-Savon hyvinvointialue 129,6), ollen hieman maan keskitasoa korkeampi, mutta Pohjois-Savon kokonaistilannetta parempi. Mielenterveys- ja käyttäytymishäiriöiden vuoksi sairauspäivärahaa saavien 25–64 v. (2021:35,8, 2020:33,7) sekä työttömyyseläkettä saavien 18–34 v. vuotiaiden määrä (2021:2,6, 2020:2,2) on hieman nousussa. (Sotkanet 2023.) Avioerojen määrä 25–64-v. on hieman laskenut edellisestä mittauksesta (2021:16,7, 2020:18,3).

Hieman yli puolet 75 vuotta täyttäneistä asuu yksin (52,5 %). Omaishoidon tuen piirissä 75 vuotta täyttäneiden osuus on kasvanut huomattavasti (2020:2,8; 2021:4,2) (suhteellinen muutos 50 %).

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvien hoitajaksojen määrä on vähentynyt viime vuosina (2021:136,8; 2019:156,4). Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä on vähentynyt viime vuosina (Kuvio: Liikenneonnettomuudet s. 21). 65-v. täyttäneiden naisten kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitajaksojen määrä on hieman noussut (2021:449, 2020:360).

Katsaus siilinjärveläisten hyvinvointiin

70

Huoltosuhte
(2020:69)

8,4

Pienituloisuusaste (2020:8)

7,1

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24 v. osuus
(2020: 5,8)

7,6 %

Työttömyysprosentti
(2021: 6,6 %)

111,5

Ikävakioitu sairastavuusindeksi (2018: 111,2)

449

65 v. täyttäneiden naisten kaatumiset (2020: 360)

35,8

Mielenterveys- ja käytäytymishäiriöiden vuoksi sairauspäivärahaa saavat (2020: 33,7)

1388

Nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit (2020: 1495)

270

Lasten psykiatrian käyntimäärät (2020: 252)

SIILINJÄRVI
SYDÄN SEN SANOO

32,7

5. lk. lasten fyysinen toimintakyky kuluttavalla tai haittaavalla tasolla
(2021: 31)

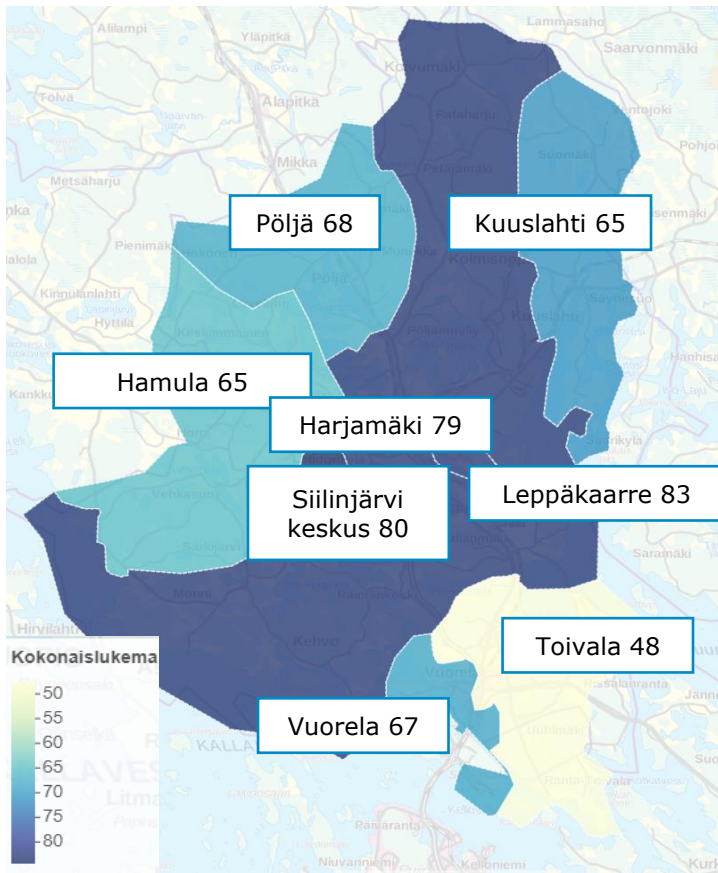
30,8

8. lk. lasten fyysinen toimintakyky kuluttavalla tai haittaavalla tasolla
(2021: 44)

3. Asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen vuonna 2022

Mahdollisuus mielekkääseen arkeen

Kuvio 2. Huono-osaisuus Siilinjärvellä (Lähde. Diak 2023)

Tavoite 1. Kuntalaiset kokevat olevansa osa yhteisöjä

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen kouluissa

Kaikissa kouluissa yhteinen malli kiusaamisen ehkäisyyn ja jälkihoitoon

Olohuone toiminta ja kimp-pakyydit yksinäisyyden ehkäisemisessä

3 091

Kohtaamista Tapaamo-hankkeessa

Tavoite 2. Voimavarat itsestä ja läheisistä huolehtimiseen

82 %

Varhaiskasvatuksen lasten vanhemmista kokee, että vuoropuhelu on avointa ja luottamuksellista

9 214

Kohtaamista Perheentalolla

52

Nuorta aikuista Siilin nuoret -hankkeen valmennuksessa

Tehokuntosali- ja matalankynnyksen ryhmät kaatumisten ehkäisyssä

MUSIC AGAINST DRUGS

Päihdekasvatuskokonaisuus yläkoululaisille 2022–2023

mielitekko

Mieliteko-ohjelma ja Hyvän mielen kunta -hankkeen mielen hyvinvoinnin edistämiseksi

Taulukko 1. Tavoitteen 1. *Kuntalaiset kokevat olevansa osa yhteisöjä* -toteuttaminen vuonna 2021ⁱ

Toimenpiteet	Toteutus: 2022	-22	-21
Yksinäisyyden ehkäiseminen: yksinäisyyden tunnistamisen ja puheeksi ottamisen vahvistaminen ^{ii,*}	<ul style="list-style-type: none"> Yksinäisyyden tunnistaminen ja ehkäisy on osa opiskeluhoitoa sekä nuorisotyötä. Myös etsivä nuoristotyö, nuorten ohjaus ja neuvonta sekä avoin pienryhmätoiminta toimivat osaltaan yksinäisyyden tunnistamisessa ja ehkäisyssä. Koulujen tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus tukee osaltaan yksinäisyyden ehkäisyä. Nuorten aikuisten ja työikäisten yksinäisyyttä ehkäistiin Tapaamo-hankkeen avoimella olohuonetoiminnalla, jota järjestettiin yhteistyössä yhdistysten kanssa. Ikäihmisten yksinäisyyteen pyrittiin vaikuttamaan Ospa-hankkeen avulla. 		
Viestinnän vahvistaminen: yksinäisyyden tunnistaminen ja ehkäiseminen	<ul style="list-style-type: none"> Yksinäisyyden tunnistamisen ja ehkäisemisen tarpeesta kunnassa on viestitty osana hyvinvointisuunnitelmaa. Yksinäisyyden tunnistaminen on osa opiskeluhoitoa ja ehkäisytyötä on toteutettu myös mm. Tapaamo-hankkeen kautta. 		
Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen (mm. Ospa-hankkeen kautta)	<ul style="list-style-type: none"> OSPA-hankkeen kautta tuotettiin palveluohjauksellisia ja mm. kimpakyydeistä tiedottavia videoita, joiden avulla pyrittiin tukemaan vapaaehtoistoimintaa ikäihmisten parissa. 		
Kuntalaisten yhteisöllisyyden ja kohtaamisen tukeminen yhteistyössä järjestöjen kanssa mm. <i>Tapaamo</i> -hankkeen sekä <i>Kulttuuriyhdyshenkilö</i> toiminnan kautta	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuuriyhdyshenkilötoiminta edesauttoi kulttuuritoimen ja vanhus- sekä vammaispalvelujen kulttuuristen toimintojen kehittämistä <i>Tapaamo</i> -hankkeessa vuonna 2022 kohtaamisia oli 3 091. Hanke päättyi vuoden 2022 lopussa. Hankkeen osallisuuspolkuun osallistui yhteensä 29 henkilöä. Olohuonetoiminnassa aktiivisia osallistujia oli yhteensä 30, joiden lisäksi satunnaisia kävijöitä vaihtelevasti. Hankkeen avoimeen olohuonetoiminnassa aktiivisia kävijöitä oli noin 30. Tapaamon ja yhdistysten tapahtumia oli yhteensä 242 kpl:tta, yhdistysten kokouksia ja omaa kerhotoimintaa 101 tapahtumaa. Lisäksi yhteisöllisyyttä vahvistivat moninaiset tapahtumat ja tilaisuudet, joita järjestettiin yhteistyössä yhdistysten, järjestöjen ja seurakunnan kanssa. 		
Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen: lapset, nuoret, vanhemmat, ammattilaiset (esim. <i>Pro koulu, Hyvän mielen taitomerkki</i>) ^{ii,*}	<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksen henkilöstöä on koulutettu lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemiseen liittyen. Osa perusopetuksen kouluista on ottanut käyttöön Mieli Ry:n hyvänmielen taitomerkkin. Hyvän mielen taitomerkki on kaikille avoin sähköinen oppimateriaali mielenterveystaitojen vahvistamiseen peruskoulussa. Oppilaiden taidot karttuvat opetussuunnitelman mukaisesti mm. tunne-, kaveri- ja turvataidoissa sekä omien vahvuuksien löytämisessä ja arjen hallinnassa. 		

Lasten ja nuorten koulu yhteisöön sitoutumisen vahvistaminen (esim. <i>Sitouttava koulu yhteisö ja koulunuorisotyön kehittämishankkeet, opiskeluhoolto</i>) *	<ul style="list-style-type: none"> • Hankkeessa on vahvistettu koulu yhteisöön sitouttavia käytänteitä sekä laadittu koululäsnäolo-käsikirja tukemaan vahvaa sitoutumista kouluun. 		
Vertais- ja ryhmämuotoisen toiminnan vahvistaminen ⁱⁱ *	<ul style="list-style-type: none"> • Selviydytään kiusaamisesta -ryhmän toiminta ei käynnistynyt odotetusti. Ryhmälle oli vetäjät, mutta osallistujia ei löytynyt. • Nuorisotaloilla on järjestetty liikunnallisia pienryhmiä ja mm. Sateenkaari-iltoja sekä etsivän nuorisotyön kautta 17–29-v. nuorille aikuisille arjen tukemiseen liittyvää pienryhmätoimintaa. Lisäksi Siilin nuoret -hanke on vastannut asiakkaittensa tarpeisiin erilaisten voimauttavien pienryhmien koordinoinnissa. 		
Sosiaalisesti turvallisen elinympäristön vahvistaminen, mm. koulukiusaamisen ehkäisy ja jälkihoidon edelleen vahvistaminen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen ⁱⁱ *	<ul style="list-style-type: none"> • Kaikki koulut ovat sitoutuneet yhteisen mallin mukaisesti kiusaamisen ehkäisyyn ja jälkihoidon. Haasteena on se, että usein kiusaaminen tapahtuu somen kautta vapaa-ajalla. Tällöin koulun mahdollisuudet puuttua kiusaamiseen ovat rajoitetut. Erityisesti näissä tapauksissa koulut tekevät tiivistä yhteistyötä poliisin Ankkuri-ryhmän kanssa. 		

ⁱ Värikoodit: vihreä – toteutunut hyvin, keltainen – toiminta käynnistynyt / toteutuu keskinkertaisesti, punainen – toiminta ei vielä käynnistynyt / toteutuu heikosti; ⁱⁱ Toimenpidettä on täsmennetty; * Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

Taulukko 2. Tavoitteen 2. Voimavarat itsestä ja läheisistä huolehtimiseen: **toimintakyky ja voimavarat** -toteuttaminen vuonna 2021ⁱ

Toimenpiteet	Toteutus: 2022	-22	-21
Erityistä tukea tarvitsevien tunnistaminen, kuuleminen, kohtaaminen ja tukeminen *	<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön lakimuutokseen perustuen kolmiportainen tuki 1.8.2022 alkaen. Nuorisotyön Walkers-toimintaa järjestettiin sekä liikkuvana, autolla toteutettuna nuorten kohtaamisena, että kahvilatoimintana. II-asteen oppilaitoksilla on ollut nuorisoyöllistä ammattilaiskohtaamista. Vauhti-hanke kokoontui kirkonkylän nuorisotalolla, korvaten Hanaa -hankkeen ryhmätoiminnan. 		
Vaikeasti työllistyvien nuorten arjen ja toimintakyvyn tukeminen kuntoutuksen ja työllistymisen edistämiseksi <i>Siilin nuoret</i> -hankkeen kautta	<ul style="list-style-type: none"> Siilin nuoret -hanke tavoitti 57 nuorta aikuista vuoden -22 loppuun mennessä. Koh- taamon kaltaista työskentelyä toteutettiin moniammatillisesti VAMOS Siilinjärven ti- loissa. Hankkeessa kehitettiin monitoimijaista yhteistyörakennetta nuorten tukemiseksi. Työllisyyden kuntakokeilu, etsivä nuorisotyö, aikuissosiaalityö ja mielenterveyspalvelut olivat keskeisiä yhteistyökumppaneita, joiden monitoimijainen yhteistyö todettiin tar- peelliseksi saumattoman ja nuoren tilannetta hyödyttävän työskentelyn kannalta. Mo- nitoimijaista työskentelyä rakennettiin siten, että esim. kuntakokeilun työllisyysasian- tuntija on ottanut vastaan nuoria työnhakijoita hankkeen tiloissa 1-3 päivänä viikossa. Nuori on voitu siten ohjata hankkeen palveluihin saumattomasti ilman erillistä ajanva- rausta. Vuoden 2022 loppuun mennessä ohjaus- ja neuvontapalveluun tulleita yhtey- denottoja oli 164, joista 52 on aloittanut valmennuksessa. Ryhmätoimintoihin osallistui yhteensä 17 eri nuorta. Vuoden 2022 aikana eri ryhmiä hankkeessa on ollut 4. 		
<i>Nuoret pystyy</i> -hankkeen hyvien käy- täntöjen tunnistaminen ja juurruttami- nen	<ul style="list-style-type: none"> Hanke päättyi keväällä -22. Hankkeen kautta löydettiin erilaisia nuorten palvelukat- veita ja koottiin palvelukartta, jonka päivittäminen hoidetaan Siilin nuoret -hankkeen Nuorten neuvonnan kautta. Kykyviisarin käyttöä asiakastyössä laajennettiin, mutta PowerBI-alustan käyttö ei ole juurikaan edennyt. 		
Ikääntyneiden voima- ja tasapainohar- joittelun tukeminen toimintakyvyn tuke- miseksi ja kaatumisten ehkäisemiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Tehokuntosaliryhmät toteutuivat omana toimintana sekä osin ostopalveluna. Sään- nöllinen matalankynnyksen ryhmätoiminta oli käynnissä. 		
Lasten ja nuorten ruokakasvatuksen vahvistaminen kouluissa ja kotona (mm. <i>Makuaakkoset, Kouluruokadiplomi</i>) ⁱⁱ	<ul style="list-style-type: none"> Ruokakasvatus toteutuu ja sitä kehitetään hyvin varhaiskasvatuksessa. Henkilöstöä koulutetaan tarpeen mukaan. Koulujen ruokakasvatuksen tukemiseksi perustettu ruokakasvatustyöryhmä. 		

ⁱ Värikoodit: vihreä – toteutunut hyvin, keltainen – toiminta käynnistynyt / toteutuu kesinkertaisesti, punainen – toiminta ei vielä käynnistynyt / toteu- tuu heikosti; ⁱⁱ Toimenpidettä on täsmennetty; * Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

Taulukko 3. Tavoitteen 2. Voimavarat itsestä ja läheisistä huolehtimiseen: **perheet ja vanhemmuus** -toteuttaminen vuonna 2021ⁱ

Toimenpiteet	Toteutus: 2022	-22	-21
Vanhemmuuden ja perheiden tukeminen (mm. monialaiset vanhempainillat ja kuntakohtainen vanhempainhoitomalli) ⁱⁱ *	<ul style="list-style-type: none"> Osana hyvinvointialuevalmistelua on vahvistettu perhekeskustoimintamallia, mihin sisältyvä monitoimijainen yhteistyömalli on käytössä. Siilinjärvellä aloitettiin kuntakohtaisen vanhempainhoitomallin mukainen toiminta yhteistyössä kunnan eri vanhempainyhdistysten kanssa. 		
<i>Lapset puheeksi</i> -menetelmän käytön vahvistaminen ja vakiinnuttaminen ⁱⁱⁱ	<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksessa Lapset puheeksi -toimintamallia käytetään soveltuvin osin. 		
Lapsiperheiden osallisuuden, yhteisöllisyyden ja vertaistuen vahvistaminen (mm. perheentalo-toiminta) ⁱⁱ *	<ul style="list-style-type: none"> Perheentalo tavoittaa hyvin perheitä (kohtaamiskertoja vuonna 2022 yhteensä 9214) (2021: 6292). Toimintaan sisältyi mm. avoin leikkitoiminta (193 krt.) ja Vauva- ja taapero perheryhmätoimintaa (89 krt.), sekä muita eri teemaisia vertaisryhmiä mm. erityislapsiperheille suunnattua toimintaa ja tapahtumia. Toiminnassa tehdään myös alueen lapsiperheverkoston välistä yhteistyötä yli sektorirajojen. Perheentalotoiminta on vakiintunutta ja sen jatkorahoitus STEA:lta on varmistunut. Perheentalon koko toiminta on luettavissa vuosiraportista. 		
Vahvistetaan lähisuhdeväkivallan uhan varhaista tunnistamista, puheeksiottamista ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyä (<i>Lähisuhdeväkivallan puheeksiotto ja kartoitus</i> , THL; MARAK-toiminta) ⁱⁱⁱ	<ul style="list-style-type: none"> Marak-työryhmä on moniammatillinen ja se kokoontuu säännöllisesti. Palveluissa otetaan matalalla kynnyksellä puheeksi väkivaltaan liittyvät asiat. Tarvittaessa asiakkaan elämäntilannetta kartoitetaan tarkemmin yhdessä hänen kanssaan. 		

ⁱ Värikoodit: vihreä – toteutunut hyvin, keltainen – toiminta käynnistynyt / toteutuu kesinkertaisesti, punainen – toiminta ei vielä käynnistynyt / toteutuu heikosti; ⁱⁱ Toimenpidettä on täsmennetty; ⁱⁱⁱ Jatkossa toimenpiteen toteuttamisen päävastuu ja seuranta on hyvinvointialueella ja toimenpidettä ei seurata vuoden 2022 jälkeen; * Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

Taulukko 4. Tavoitteen 2. Voimavarat itsestä ja läheisistä huolehtimiseen: **mielenterveys** -toteuttaminen vuonna 2021ⁱ

Toimenpiteet	Toteutus: 2022	-22	-21
Mielen hyvinvoinnin haasteiden varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen tarvittaessa koko perhe ja läheiset huomioon ottaen ⁱⁱ *	<ul style="list-style-type: none"> Osassa perusopetuksen kouluja otettu käyttöön Hyvän mielen taitomerkki (ks. edellä tarkemmin). Mieliteko-ohjelmassa tarjottiin koulutusta ammattilaisille mielen hyvinvoinnin edistämiseen. Lisäksi suunnittelussa on valmennusta työelämän ulkopuolella oleville keväällä 2023. 		
Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen: mielenterveyden ensiapu -koulutukset ⁱⁱ	<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksen esihenkilöistä suurin osa on käynyt mielenterveyden ensiapukoulutuksen. Lisäksi esihenkilöille on tarjottu Mielenterveyden ensiapu -koulutuksia Henkilöstölle ja esihenkilöille on ollut tarjolla myös Mieliteko-ohjelman koulutuksia mielenhyvinvoinnin tukemiseen. Mieliteko-ohjelman kautta on ollut tarjolla myös kohdennettua valmennusta työyksiköihin. 		
Lasten ja nuorten mielenhyvinvoinnin varhainen tukeminen ja hoito: jalkautuvat psykiatriset sairaanhoitajat oppilaitoksiin (TuSote-hanke) ⁱⁱⁱ	<ul style="list-style-type: none"> Koulukuraattoriressursseja on vahvistettu vuoden 2022 aikana. Jalkautuvat ps-sairaanhoitajat kouluilla TuSote-hankkeen työntekijöinä. Esi- ja perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen saatu valtion rahoitus koulujen yhteisöllisen opiskeluhoillon vahvistamiseen erityisesti MT-hyvinvoinnin osalta. Hanke käynnistyy 2023. 		
Hyvän mielen kunta -tarkistuslistan käyttöönotto ja toiminnan kehittämisen mukaisesti (Hyvän mielen kunta -hanke)	<ul style="list-style-type: none"> Siilinjärvi on ollut mukana Hyvän mielen kunta -hankkeessa, missä on muokattu Hyvän mielen kunta -tarkistuslistaa, työkalupakkia sekä johtamisen mallia vastaamaan paremmin kuntien tarpeita. Hyvän mielen kunta -tarkistuslista otetaan käyttöön laajan hyvinvointikertomuksen laadinnassa. 		

ⁱ Värikoodit: vihreä – toteutunut hyvin, keltainen – toiminta käynnistynyt / toteutuu kesinkertaisesti, punainen – toiminta ei vielä käynnistynyt / toteutuu heikosti; ⁱⁱ Toimenpide täsmennetty vastaamaan paremmin kunnan lakisääteisiä tehtäviä; ⁱⁱⁱ Jatkossa toimenpiteen toteuttamisen päävastuu ja seuranta on hyvinvointialueella ja toimenpidettä ei seurata vuoden 2022 jälkeen; * Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

Taulukko 5. Tavoitteen 2. Voimavarat itsestä ja läheisistä huolehtimiseen: **päihheet** -toteuttaminen vuonna 2021ⁱ

Toimenpiteet	Toteutus: 2022	-22	-21
Mielen hyvinvoinnin haasteiden ja päih-teiden käytön varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen (ml. haitallinen pelaaminen ja ryhmäilmiöt) ^{ii,*}	<ul style="list-style-type: none"> • Päih-teiden käytön arviointia on toteutettu testattujen mittareiden avulla. • Päih-teiden käytön varhainen tunnistaminen on osa kunnan sisäistä ja ulkoista toiminta (mm. kunta työnantajana, työllisyyspalvelut, nuorisotyö, oppilaitokset) • Haitallisen pelaamisen tunnistamisen ja puheeksiottamisen -toiminta on ollut vä-häistä, mutta toiminnan juurruttaminen jatkuu edelleen. Sote-ammattilaisten osaamista pyrittiin vahvistamaan koulutuksilla. • Walkers-toiminta laajeni kahvilatoiminnaksi. Vapaaehtoisten kouluttaminen ja mu-kana olo vahvistaa nuorisotyöntekijöiden johtamaa kohtaavan nuorisotyön yhtä toimin-tamuotoa. Ankkuritoiminnan kanssa järjestetty nuorisotaloilla teemailtoja, esim. mo-poiluun liittyen. 		
PAKKA-toimintamallin toteuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> • PAKKA-toiminta ollut pääasiassa elinkeinoelämän motivointia sekä heille tiedotta-mista. Päihdetilannekysely toteutettiin 7.11-2.12.22, vastaajia 284. Ostokokeet alku-vuodesta 2023 yhteistyössä Kuopion kanssa. 		
Ehkäisevän päihdetyönsuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Yläkouluissa lv. 2022–23 Music Against Drugs päihdekasvatuskokonaisuus. Alakou-luissa ehkäisevää päihdetyötä tehty perusopetuksen ehkäisevän päihdetyön suunnitel-man mukaisesti. 		

ⁱ Värikoodit: vihreä – toteutunut hyvin, keltainen – toiminta käynnistynyt / toteutuu keskinkertaisesti, punainen – toiminta ei vielä käynnistynyt / toteutuu heikosti; ⁱⁱ Toimenpide täsmennetty vastaamaan paremmin kunnan lakisäätteisiä tehtäviä; * Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

Hyvinvointia ja osallisuutta tukevat palvelut

Tavoite 3. Rakenteet ja palvelut tukevat hyvinvointia

- ✓ Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma valmistunut
- ✓ Hyte-organisoinnin vahvistaminen: päätös hyvinvointijätksen perustamisesta
- ✓ Yhdyspintojen ja yhteistyöstä sopiminen hyvinvointialueen kanssa käynnissä
- ✓ EVA-toiminnan kehittämisen työpajat
- ✓ Matalankynnyksen palveluiden kehittäminen
Siilin nuoret -hanke & Perheentalo

Tavoite 4. Mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

50,4%

**DIGITAALISEN OSALLISUUDEN KEHITTÄMINEN
KÄYNNISTYI SITRALAB-MUUTOSOHJELMAN TUELLA**

LAPSIPARLAMENTIN TOIMINTA KÄYNNISTYI

**DIGITAALISTEN PALVELUIDEN JA SIILINJÄRVI-
SOVELLUKSEN KEHITTÄMINEN**

**USEITA KUNTALAISKYSELYITÄ KUNTALAISTEN
KUULEMISEEN**

**ÄÄNESTYSAKTIIVISUUS KUNTAVAALEISSA
(2017: 54,8 %)**

6 519
(2021: 5 962)

1 605
(2021: 1 313)

910
(2021: 891)

Taulukko 6. Tavoitteen 3. *Rakenteet ja palvelut tukevat hyvinvointia* -toteuttaminen vuonna 2021ⁱ

Toimenpiteet	Toteutus: 2022	-22	-21
Toiminnallisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 23.5.2022 		
Hyte-toiminnan organisoinnin ja eri toimijoiden roolin ja tehtävien täsmentäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	<ul style="list-style-type: none"> • Hyte-toiminnan organisoinnin vahvistamiseksi kunnanhallitus päätti perustaa kunnanhallituksen hyvinvointijaoksen 1.1.2023 alkaen. Hyvinvointialueen käynnistymisen myötä tehtäviä ja rooleja täsmennetään edelleen. 		
Yhdyspintojen ja yhteistyön paikkojen tunnistaminen ja yhteistyöstä sekä tehtävistä sopiminen (ml. palvelupolut) kunnan ja hyvinvointialueen toimijoiden sekä 3. sektorin kanssa*	<ul style="list-style-type: none"> • Yhdyspintojen tunnistaminen ja yhteistyöstä sopiminen on toteutunut osana hyvinvointialuevalmisteluja ja jatkuu vuonna 2023. 		
Ennakkovaikutusten arvioinnin (EVA:n) vahvistaminen ja toteutuksen seuranta	<ul style="list-style-type: none"> • EVA-toiminnan kehittämiseksi järjestettiin kaksi työpajaa. EVA-ohjeistusta ja loma-ketta täsmennettiin uudistetun kuntastrategian mukaisesti. Täsmennys toteutettiin työpajojen, käyttökokemusten sekä Kuntaliiton ohjeistusten suuntaisesti. Täsmennetty EVA-ohjeistus otetaan käyttöön keväällä 2023. 		
Matalankynnyksen ja jalkautuvan toiminnan tarpeen kartoittaminen ja toteuttaminen <i>Siilin nuoret</i> -hankkeen kautta	<ul style="list-style-type: none"> • Siilin nuoret järjestää yksilö- ja ryhmävalmennusta ja on tavoittanut nuoria hyvin. Matalan toiminnan tarvetta on kartoitettu Ahmon ja Suininlahden 9.luokkalaisille järjestetyissä työpajoissa, asiakaspalautteella sekä yhteistyökumppaneille suunnatuilla palautteilla. Hanke on jalkautunut etsivän nuorisotyön kanssa oppilaitoksiin sekä muiden yhteistyökumppaneiden ja kunnan järjestämiin tapahtumiin neuvontatyön tiimoilta. Valmennuksessa jalkautuvaa työtettä on käytetty tarvittaessa kotikäyntien ja eri palveluissa yhdessä asioimisen muodossa. • Valmennuspalvelu on osoittautunut tarpeelliseksi niin asiakaspalautteen kuin yhteistyökumppaneilta saadun palautteen perusteella. • Tällä hetkellä ryhmävalmennus vastaa siihen työpajatyypin työskenntelyn tarpeeseen niiden nuorten osalta, jotka eivät ole kiinnittyneitä työelämään tai opiskeluihin tai joiden kiinnittyminen työllistymistä edistäviin palveluihin on haastavaa. 		
Monitoimijaisen kohtaamispaikkatoiminnan vahvistaminen (ml. kunta, 3. sektori, seurakunnat, hyvinvointialue)*	<ul style="list-style-type: none"> - Uusi toimenpide lisätty 2023. 		

ⁱ Värikoodit: vihreä – toteutunut hyvin, keltainen – toiminta käynnistynyt / toteutuu kesinkertaisesti, punainen – toiminta ei vielä käynnistynyt / toteutuu heikosti; * Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

Taulukko 7. Tavoitteen 4. *Mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa* -toteuttaminen vuonna 2021ⁱ

Toimenpiteet	Toteutus: 2022	-22	-21
Osallistavien toimintatapojen tunnistaminen, kokeileminen ja käyttöön ottaminen ⁱⁱ *	• Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien kehittämiseksi käynnistyi Sitra Lab -muutosohjelman tuella digitaalisen osallisuusalan kehittäminen ja osallistuvan budjetoinnin kokeilun suunnittelu.		
<i>Matalankynnyksen vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen</i>			
- kuntalaiskyselyiden systemaattinen toteuttaminen eri teemoista esim. joka 2. vuosi	• Vuoden 2022 aikana toteutettiin useita kuntalaiskyselyitä mm. asiakastyytyväisyyskyselyitä ja palveluita tukevia kyselyitä sivistyspalveluissa sekä eri teemoihin liittyviä kyselyitä, esim. perhekeskustoiminta, päihdetilanne, jätehuolto ja Siilinjärven brändi. Lisäksi suunnittelussa oli Taivallahden leikkipuiston osalta asukaskysely, toteutus venyi 2023 puolelle. Laajempaa kyselyä leikkipuistoista on tulossa v. 2023.		
- vaikuttaminen Siilinjärvi-sovelluksen kautta	• Siilinjärvi sovellusta kehitettiin vastaamaan paremmin kuntalaisten tarpeita. Sovellukseen tuotiin tiedot uimarannoista ml. levätiedot, laajennettiin kirjastotoiminnallisuuksia ja uusittiin sovelluksen visuaalinen ilme.		
<i>Vaikuttamistoimielinten toiminnan kehittäminen ja vahvistaminen</i>			
- lapsiparlamentti toiminnan vakiinnuttaminen ⁱⁱ , *	• Lapsiparlamentti kokoontui huhtikuussa 2022. Kokoukseen osallistui alakoulujen oppilaskuntien hallitusten edustajat, päättäjiä ja kunnan johtoa. Syksyllä -22 toteutettiin päättäjävierailut kaikille alakouluille osana lapsiparlamenttitoimintaa.		
- nuorisovaltuuston toiminnan vahvistaminen*	• Nuorisovaltuuston kokouksissa on nuorisotyöntekijä mukana tukemassa kokouksessa sovittavien asioiden edistämistä. NuVa on aktivoitunut toimintaansa.		
- vanhus- ja vammaisneuvostojen roolin ja toiminnan selkeyttäminen	• Vanhus- ja vammaisneuvosto on toiminut aktiivisesti. Neuvoston edustajat on nimetty hyvinvointialueen ikäihmisten- ja vammaisneuvostoihin.		
- toimija- ja järjestöfoorumien toiminnan kehittäminen: järjestöjä palveleva toiminta	• Toimija- ja järjestöfoorumi kokoontui 3 kertaa ja osallistujia oli yhteensä 60. Toiminnan kehittämiseksi vetovastuu on sovittu kolmelle järjestötaholle vuodelle 2023.		
- kylä ja asukastoimikuntien toiminnan vahvistaminen	• Siilinkylät toteuttivat imagoinvestointihankkeessa kylä- ja ilmoitustauluja kaikille kylille sekä postilaatikkotelineitä ja penkkejä Koivusaareen ja Vuorelaan. • Ospa-hankkeessa toteutettiin kimpakyytejä autottomille, yhteisöllisiin tilaisuuksiin • Siilintori-kyläilta, missä teemana oli entisten siilinjärveläisten tapaaminen • Kylät kannustivat siilinjärveläisiä järjestöjä ja muita toimijoita aiempaa vahvempaan yhteistyöhön hyvinvoinnin edistämiseksi		
Säännöllinen osallisuustoiminnan itsearviointi (Kuntaliitto) ja osallisuustoiminnan edistäminen arvioinnin tulosten perusteella	• Osallisuustoiminnan itsearviointi on toteutettu vuosikertomuksen laadinnan yhteydessä keväällä 2023 (Liite 1). Kuntalaisten osallistuminen on huomioitu rakenteissa ja erilaisia osallistumismahdollisuuksia on ollut tarjolla. Kehitettävää on arvioinnin perusteella toiminnan vakiinnuttamisessa ja laajentamisessa sekä viestinnässä.		

Digitaalisen osallisuuden vahvistaminen digitaalisia palveluita ja Siilinjärvi-sovelusta kehittämällä	<ul style="list-style-type: none"> • Vuoden aikana otettiin käyttöön verkkomaksaminen (mm. venepaikat, kansalaisopiston kurssimaksut), Hakosalon yrityshakemisto ja asiakastietojärjestelmä, toimitilapalvelut ja sähköinen allekirjoittaminen (Visma Sign) • Oma Siilinjärvi -hankkeessa valmisteltiin alusta, joka otetaan käyttö vuoden 2023 alku-puolella. Alustalla olevia toimintoja on mm. ajanvaraus liikuntaneuvontaan ja yrityspalveluihin, avustusten hakeminen, yksityisten vapaat tontit. Jatkossa alustalle tullaan linkittämään kaikki kunnan sähköiset palvelut. 		
Kielellisen saavutettavuuden ja selkokieli-tyden kehittäminen kunnan verkko-ympäristöissä ja digiviestinnässä (mm. Ydinasia-hanke)	<ul style="list-style-type: none"> • Kielellinen saavutettavuuden parantaminen on huomioitu palveluissa Ydinasia-hankkeen myötä. Hankkeessa on selkeytetty digitaalisia sosiaali- ja terveyspalveluiden polkuja, autettu ohjeiden ja lomakkeiden selkokieli-tyttämisessä ja hanke on ollut mukana uuden terveyskeskuksen suunnittelussa kielellisen saavutettavuuden edistämiseksi. Hankkeessa on julkaistu kielellisen saavutettavuuden tietopankki sosiaali- ja terveysalan toimijoille: www.ydinasia.humak.fi • Vuoden 2022 lopulla käynnistettiin verkkosivu-uudistus, jossa pyritään parantamaan mm. käytettävyyttä. Seuraava saavutettavuusraportti tilataan vuonna 2023. 		
Viestinnän vahvistaminen: kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> • Viestinnän merkitystä ja sen osaamista on vahvistettu kunnan sisällä. Erilaisista kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista pyritään kertomaan monikanavaisesti, jotta tieto tavoittaisi mahdollisimman monet kuntalaiset. 		

ⁱ Värikoodit: vihreä – toteutunut hyvin, keltainen – toiminta käynnistynyt / toteutuu keskinkertaisesti, punainen – toiminta ei vielä käynnistynyt / toteutuu heikosti; ⁱⁱToimenpide täsmennetty; * Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

Hyvinvointia tukeva ja kestävä elinympäristö

Tavoite 5. Mahdollisuudet kulttuuriin ja oman näköisen vapaa-ajan viettämiseen

12 876

(11 000)

IKÄ-IHMISTEN LIIKUNTA- NEUVONTA	61	LIIKUNTARYHMIIN OSALLISTUJAA	OSALLISTUJIA 24 PIENRYHMÄSSÄ KUNNONSTARTTI + 60-v. OSALLISTUJIA
KULTTUURITAPAHTUMIA JA TEEMAVIIKKOJA			29
OSALLISTUJIA			yli 15 300
TAPAHTUMIEN KATOSOJIA YOUTUBE-KANAVALLA			yli 8820
HARRASTA- MISEN SUOMEN MALLI	808 (235)	ILMOITTAUTUNEITA TARJOLLA OLLEISIIN KERHOIHIN	OSALLISTUJAA TOTEUTU- NEISSA KERHOISSA
KUNNAN TILOJEN VARAUS- ASTE	95 % 80 %	ISOT LIIKUNTATILAT	MUUT TILAT

Tavoite 6. Hyvinvoinnin mahdollistava ja turvallinen arkiympäristö

Ilmanlaatu pääosin hyvä, pienhiukkasten keskiarvo alle 5 ug/m3
(Ilmanlaatu 2022)

Seudullinen kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma valmistunut

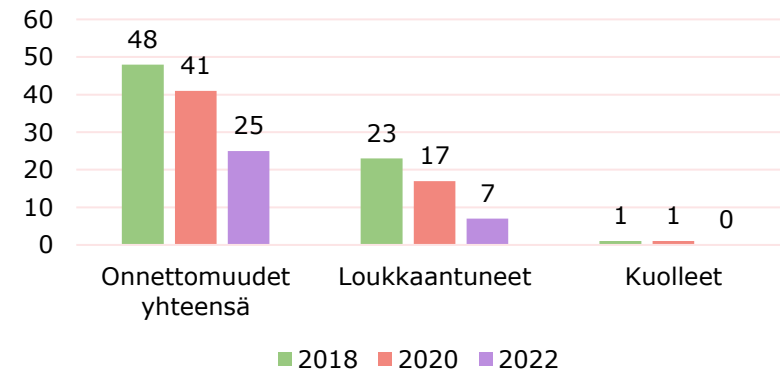

Leikkipuistojen turvallisuutta parannettu

Ympäristöterveyspalvelut tiiviisti mukana kaava-suunnittelussa

Tieliikenneonnettomuudet (Stat 2023)

Lisätietoja: Taulukko 8 & 9, Liitteet 2-8

Taulukko 8. Tavoitteen 5. Mahdollisuudet kulttuuriin ja oman näköisen vapaa-ajan viettämiseen -tavoitteen toteuttaminen vuonna 2021ⁱ

Toimenpiteet	Toteutus: 2022	-22	-21
Omaehtoisen liikuntamahdollisuuksien kehittäminen erityislasten tarpeet huomioiden (esim. lähiliikuntamahdollisuudet, leikki-/liikuntapuistot) ⁱⁱ	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitettiin Kuilun ulkokuntoilualuetta sekä Suininlahden koulun piha-alueen liikunnallisuutta. • Parannettiin leikkipuistojen turvallisuutta, mm. turvahiekat ja -alustat. 		
Matalan kynnyksen liikuntaneuvonnan ja liikuntaryhmien toiminnan vahvistaminen huomioiden eri ikäiset ja toimintakykyiset	<ul style="list-style-type: none"> • Liikunta- ja hyvinvointineuvonnan resurssit ovat olleet rajallisia. Vuonna 2023 aloittaa uusi liikunta- ja hyvinvointiohjaaja. 		
Kiinnostavien ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien lisääminen yhteistyössä 3. sektorin kanssa (ml. Harrastamisen Suomen mallin toteuttaminen) ⁱⁱ *	<ul style="list-style-type: none"> • Harrastamisen Suomen mallin mukaista toimintaa on toteutettu lähes kaikilla perusopetuksen kouluilla syksystä 2021 lähtien. Toimintaa on toteutettu saadun valtionavustuksen puitteissa. • Lisäksi järjestöjen tuottama harrastustoiminta, ml. avoimet ja ilmaiset tapahtumat 		
Harrastuspaikkojen varauspalveluiden kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Vanha varausjärjestelmä toimii siirtymävaiheessa uusiin digijärjestelmiin. 		
Kulttuurihyvinvointisuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen yhteistyössä 3. sektorin kanssa	<ul style="list-style-type: none"> • Pohjois-Savon kulttuuristrategia saatiin valmiiksi loppuvuonna. Sen ja kuntastrategian pohjalta rakennetaan lähivuosina kunnan omaa kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa ja päivitetään kulttuurikasvatussuunnitelma v-23. 		

ⁱ Värikoodit: vihreä – toteutunut hyvin, keltainen – toiminta käynnistynyt / toteutuu keskinkertaisesti, punainen – toiminta ei vielä käynnistynyt / toteutuu heikosti; ⁱⁱ Toimenpide täsmennetty 2023 > (kts. seuraava taulukko); * Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

Uusi / täsmennetty toimenpide 2023 >	Seuranta
Lisätään liikunnasta puhumista ja ohjausta liikunnan pariin. Vahvistetaan liikuntaa osana lasten, nuorten ja perheiden arkea *	Liikkumista ja aktiivisuutta kuvaavat indikaattorit hyvinvointikertomuksessa.
Vahvistetaan lasten ja nuorten kulttuuritoimintaa osana alueellista kehittämistyötä*	Omaseuranta: kulttuuritoiminnan kehittäminen osana alueellista kehitystoimintaa
Rakennetaan koulujen piha-alueiden yhteyteen yksi lähiliikunta-alue vuodessa *	Omaseuranta: uudet lähiliikunta-alueet / saneeraukset
Rakennetaan tai saneerataan vähintään yksi leikkipuisto vuodessa (2023: Taivallahti) *	Omaseuranta: toteutuneet leikkipuistojen saneeraukset / uudet leikkipuistot
Parannetaan viestintää kunnan käytettävissä olevista tiloista (omaehtoinen toiminta) ja koulujen liikuntapaikkojen hyödyntämismahdollisuuksista*	Omaseuranta: viestinnän toteuttaminen ja kuntalaispalautteet

Taulukko 9. Tavoitteen 6. *Hyvinvoinnin mahdollistava ja turvallinen arkiympäristö* -tavoitteen toteuttaminen vuonna 2021ⁱ

Toimenpiteet	Toteutus: 2022	-22	-21
Parannetaan kestävien kulkumuotojen käytön mahdollisuuksia ^{ii,*}	<ul style="list-style-type: none"> • Haapamäen ja Kasurilan uudet asuinpientaloalueet sijaitsevat joukkoliikenteen laatu-käytävän varrella. Seudullinen kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma on valmistunut. Traficomilta haetaan vuosittain avustuksia kävely/pyöräilyteiden hankkeisiin. Pyöräilyreit-tien viitoituksia parannettiin. 		
Kehitetään viher- ja virkistysalueita ja niiden saavutettavuutta ^{ii,}	<ul style="list-style-type: none"> • Kaavoissa on osoitettu riittävät viher- ja virkistysalueet uusille asuinalueille. Haapamäen uudella alueella on mahdollista kehittää nykyisiä ulkoilureittejä ja -paikkoja. 		
Arkiympäristön suunnittelulla ja kehittämisellä pyritään: - turvaamaan asuinalueiden monimuotoisuus ja palveluiden saavutettavuus - edistämään arkiympäristön turvallisuutta (ml. meluhaittojen ehkäiseminen, ilmanlaadun turvaaminen, esteettömyyden toteutuminen)	<ul style="list-style-type: none"> • Uusia kerrostalohankkeita alkoi Vuorelassa Kunnonpaikassa ja Kirkonkylässä Valkamantiellä. • Uusissa asuinpientaloalueiden asemakaavoissa on rakennuspaikkoja sekä rivi- että omakotitaloille. Uusilta alueilta on hyvät yhteydet palveluihin. • Ympäristöterveyspalvelut aktiivisesti mukana kaavapalaverissa kommentoimassa asiaa terveydensuojelun näkökulmasta. Tarvittaessa myös erilaiset lausunnot em. asioihin liittyen. 		
Kehitetään paikkatiedon seuranta ja sen hyödyntämistä hyvinvoinnin edistämisessä	<ul style="list-style-type: none"> • Paikkatieto-ohjelmistoa on kehitetty ja aineistoa täydennetty. Ohjelmistojen osalta on valmiudet seurantaan. Seurantahanke on viivästynyt vähäisten henkilöresurssien vuoksi. 		

ⁱ Värikoodit: vihreä – toteutunut hyvin, keltainen – toiminta käynnistynyt / toteutuu kesinkertaisesti, punainen – toiminta ei vielä käynnistynyt / toteutuu heikosti; ⁱⁱ Toimenpide täsmennetty 2023 > (kts. seuraava taulukko); * Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

Uudet/täsmennetyt toimenpiteet 2023>	Seuranta
Parannetaan koulujen ja päiväkotien fyysisiä työoloja*	Omaseuranta: väistötiloissa toimivien yksiköiden lukumäärä, käynnissä olevat ja valmistuneet rakennushankkeet, sisäilmaongelmaisten yksiköiden lukumäärä
Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia, kevyenliikenteen väylien kunnan kartoittamisella ja parantamisella (<i>Kävelyn ja pyöräilyn edistämishanke</i>)*	Pyöräilyn ja kävelyn edistämishankkeen seurantaindikaattorit
Parannetaan liikenneturvallisuutta osallistumalla Kuopion seudun autoliikenteen viitoituksen yleissuunnitelma -hankkeeseen (käynnistyminen 2023) sekä <i>Fiksusti mopoilu</i> -hankkeeseen (päättyy 2023)	Omaseuranta: liikenneturvallisuutta parantavat toimenpiteet hankkeissa
Lisätään rakennettuja ulkoilureittejä ja parannetaan niiden viitoituksia (2023: Panninniemi-Pyylampi -alue)	Omaseuranta: ulkoilureittien parannukset
Kunnan metsien hoidossa huomioidaan metsien hyvinvointivaikutukset, viihtyisyys ja luontokokemusten mahdollistuminen: laaditaan metsänhoitosuunnitelma (2023)	Omaseuranta: suunnitelman valmistuminen
Kartoitetaan suojeltavat luontokohteet (2023) ja käynnistetään tarvittavat perustamisprosessit	Omaseuranta: kartoituksen toteutus (-23)
Toteutetaan esteettömyyskartoitus esteettömyyden ja saavutettavuuden parantamiseksi vuonna 2023	Omaseuranta: esteettömyyskartoituksen toteutus ja toteutetut muutokset
Kehitetään ilmastotyötä ja -viestintää osana Suunnitelmallinen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savo-hanketta (SISU)	SISU-hankkeen toteutumisen seurantaindikaattorit.

* Toimenpide osa Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa

4. Terveyden ja hyvinvoinninedistämisaktiivisuus Siilinjärvellä

Terveydenedistämisaktiivisuus TEAviisarin mukaan

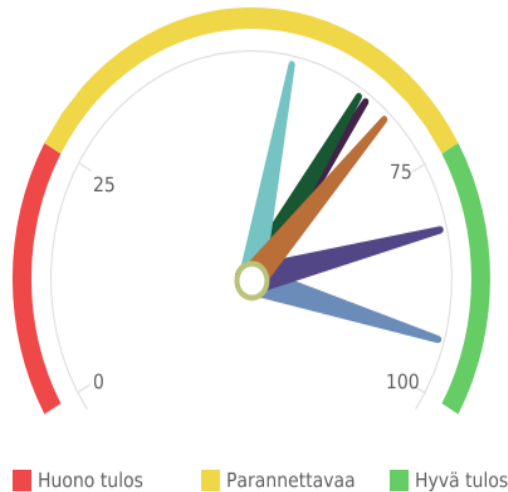
Kunnan terveyden ja hyvinvoinninedistämistä voidaan arvioida Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämällä TEAviisarilla. TEAviisari sisältää seitsemän osa-aluetta/sektoria: 1) sitoutuminen, 2) johtaminen, 3) seuranta ja tarveanalyysi, 4) voimavarat, 5) yhteiset käytännöt, 6) osallisuus, 7) muut ydintoiminnot. TEAviisarin osoittama yhteispistemäärä kokoaa kaikkien seitsemän osa-alueen kokonaispisteet yhteen (max 100 pistettä). Lisäksi tulokset arvioidaan liikennevalojen mukaisesti värikoodein: punainen – huono tulos; keltainen – parannettavaa; vihreä – hyvä tulos.

Siilinjärven kunnan terveydenedistämisaktiivisuudessa on TEAviisarin kokonaistuloksen (2022: 70/100; 2021: 69/100) mukaan vielä parannettavaa (Liite 9). Kuntajohto (94/100) ja liikunta (83/100) -osa-alueet saavat TEAviisarissa hyvän tuloksen, mutta muissa osa-alueissa on vielä parannettavaa. TEAviisarin mukaan Siilinjärven keskeisimmät vahvuudet verrattuna koko maan tilanteeseen liittyvät mm. päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin käytäntöihin, hyten suunnitelmallisuuteen ja johtamisvastuisiin. Keskeisimpiä kehittämiskohteita puolestaan on mm. siinä, kuinka kuntalaiset pääsevät osallistumaan kunna palveluiden ja toiminnan suunnitteluun. (s. 26).

Laskennallinen HYTE-kerroin

HYTE-kerroin on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa, joka määräytyy osittain hyte-työn mukaan (Liite 10). HYTE-kerrointa aletaan maksamaan kunnille vuoden 2023 alusta. HYTE-kertoimen määrittämisessä käytetään prosessi- ja tulosindikaattoreita (Liitteet 11 & 12). Siilinjärven laskennallinen HYTE-kerroin oli vuonna 2022 19,4 € / asukas (yht. 413 100 €), HYTE-kertoimen ollessa 68 (maksimi 100) (Liite 10). Siilinjärven hyvinvoinnin edistämisen tila HYTE-kertoimen prosessi-indikaattoreiden mukaan on hyvä. Kulttuuri-hyvinvoinnin edistämässä on indikaattorin mukaan kuitenkin vielä parantamisen varaa (Liite 11.) Tulosindikaattoreiden mukaan toimeentulotukea pitkäaikaisesti ja työkyvyttömyyseläkettä saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on hieman noussut. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitajaksojen määrä on puolestaan vähentynyt. (Liite 12.)

Siilinjärven terveyden edistämisen aktiivisuus TEAviisarin mukaan 2022 (THL 2023)

Taulukko 10. TEAviisarin tulokset Siilinjärvellä, Pohjois-Savossa ja koko maassa

		Siilinjärvi	Pohjois-Savo	Koko maa
Kaikki sektorit		70	73	68
Kuntajohto	●	94	88	79
Perusopetus	●	68	64	64
Lukiokoulutus	●	65	70	66
Ammatillinen koulutus	●	..	66	63
Liikunta	●	82	81	72
Perusterveydenhuolto	●	64	68	69
Kulttuuri	●	55	73	66

Keskeisimmät vahvuudet ja kehittämiskohteet verrattuna koko maan tilanteeseen

Vahvuudet

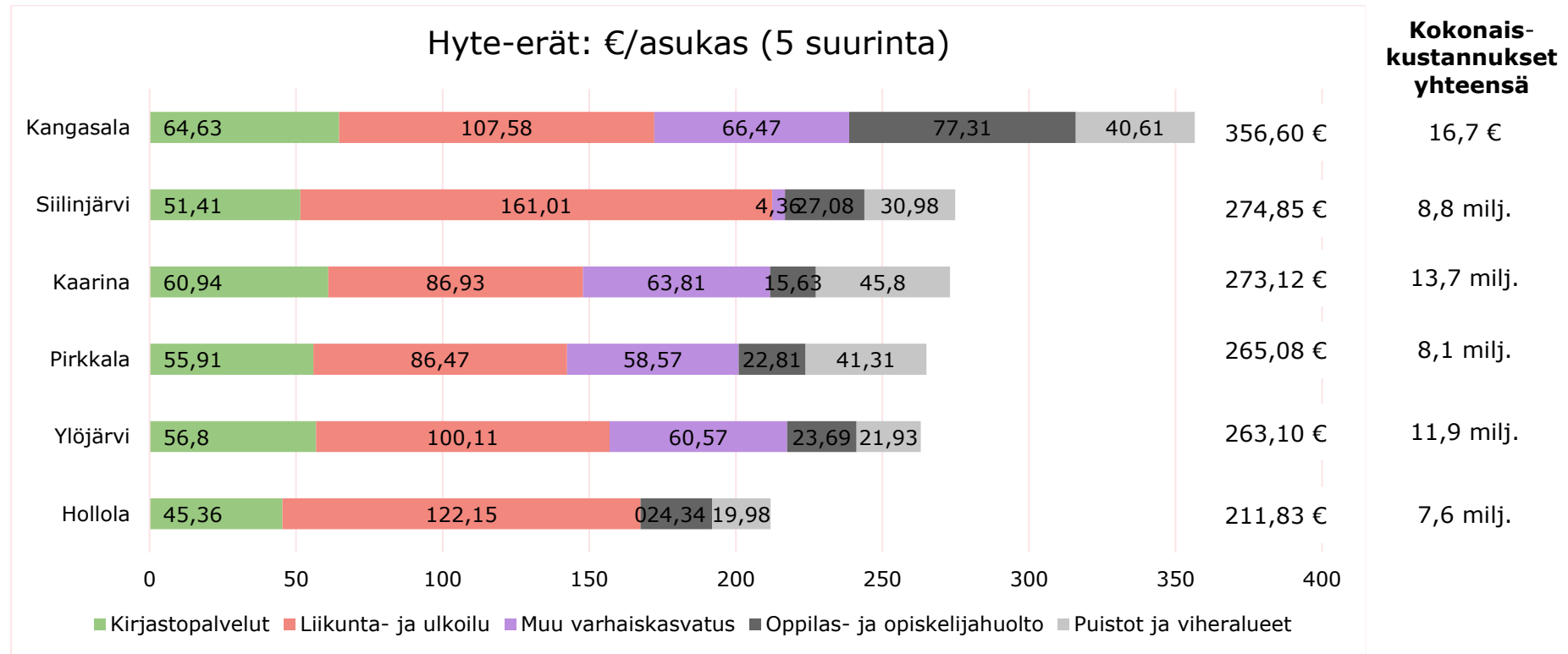
- Päätösten ennakoarviointi käytössä
- Paikallinen turvallisuussuunnitelma
- Ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi
- Hyvinvointikertomuksen tavoitteet: kestävä kehitys
- Hyte johtamisvastuu

Kehittämiskohteet

- Palveluiden suunnittelu: yhteiskehittäminen
- Esteettömyyden toteutumisen vastuutaho
- Mahdollisuus osallistua kunnan talouden suunnitteluun
- Osallisuusohjelma
- Kuntalaiset osallistuvat hankintojen valmisteluun tai arviointiin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannukset

Siilinjärvellä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) nettokustannukset olivat vuonna 2021 yhteensä 8,8 milj. Palveluluokittain tarkasteltuna viiden suurimman palveluluokan hyte-erä asukasta kohden oli Siilinjärvellä vertailukunnista toiseksi suurin. Suurin euromääräinen panostus kohdistui Liikunnan ja ulkoilun -palveluluokkaan. (Kuvio: Hyte-erät) Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannukset on koottu Tutki hallintoa -sivustolta. Sivuston tietolähteinä on käytetty vuoden 2021 kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöstietoja palveluluokittain.

Liitteet

Liite 1. Osallisuustoiminnan itsearviointi

KUNNAN YLEISET TOIMET KUNTALAISTEN OSALLISTUMISELLE JA VAIKUTTAMISELLE	Kyllä	Ei
Osallisuusohjelma/-suunnitelma		
Onko kunnalla/kunnan eri toimialoilla valtuuston hyväksymä osallisuusohjelma/-suunnitelma?		x
Jos ei ole, niin sisältyykö osallisuus yhtenä osana hyvinvointisuunnitelmaan?	x	
Tai onko yhdessä sovittu seuraavan vuoden aikana tehtävistä toimenpiteistä?		x
Osallisuus kunnan strategiassa		
Onko kunnan strategiassa määritelty kuntalaisten osallisuudelle tavoitteita ja arviointimittareita?	x	
Osallisuustyön huomioiminen kunnan budjetissa		
Onko kuntalaisten osallistumisen kehittämiseen, kuntalaisten aktivointiin tai yhteisiin toimenpiteisiin kuntalaisten kanssa varattu erillistä määrärahaa?	x	
Osallisuuden edistäminen laajasti kunnan eri toiminnoissa		
Edistetäänkö osallisuutta kunnan kaikilla toimialoilla?	x	
• hallinto	x	
• perusturva		
• kirjasto ja kulttuuri	x	
• vapaa-aika ja/tai liikunta	x	
• tekninen toimi	x	
• sivistys- ja opetustoimi	x	
• muut toimialat		
Onko kunnassa nimetty osallisuutta koordinoiva vastuhenkilö?	x	
Kuuluvatko osallisuusasiat kaikille työntekijöille?		x
Käsitelläänkö osallisuusasioita ja osallisuuden kehittämistä johtoryhmässä?	x	
Raportoidaanko osallisuuden edistämisestä valtuustolle säännöllisesti?	x	
Onko mietitty, kuinka tavoitellaan niitä, jotka osallistuvat vähemmän? (esim. vammaiset, ikäihmiset, nuoret)	x	
Henkilöstökoulutus/-valmennus kuntalaisosallisuuden edistämässä		

Onko henkilöstölle järjestetty osallisuuskoulutusta?	x	
Onko osallistuttu eri toimijoiden (mm. Kuntaliitto, THL, maakunnan liitto) ja hankkeiden järjestämiin osallisuuskoulutuksiin?	x	
Osallisuuspelejä		
Onko kunnassa pelattu osallisuuspelejä?		x
Kuntademokratiaverkosto		
Kuuluuko kunnan henkilökuntaa ja luottamushenkilöitä Kuntademokratiaverkostoon?	x	
KUNTALAISTEN OSALLISTUMISEN TAVAT		
Keskustelutilaisuudet		
Järjestetäänkö kunnassa keskustelutilaisuuksia?	x	
Osallistuuko keskustelutilaisuuksiin kunnan luottamushenkilöitä?	x	
Onko verkossa järjestettävissä keskustelutilaisuuksissa hyödynnetty virtuaalifasilitointityökaluja?	x	
Kuulemistilaisuudet		
Onko kunnassa järjestetty muita kuin lakisääteisiä kuulemistilaisuuksia?	x	
Asiakasraadit		
Onko kunnassa järjestetty asiakasraateja?	x	
Onko asiakasraatitoiminta osa palvelun suunnitteluprosessia?		x
Kuntalaisraadit		
Onko järjestetty kuntalaisraateja?		x
Asiakas- ja käyttäjäkyselyt		
Onko kunnassa tehty asiakas-/käyttäjäkyselyjä?	x	
Hyödynnetäänkö kyselyiden tuloksia toiminnan/palvelujen kehittämisessä?	x	
Kuntalaiskyselyt		
Onko kunnassa tehty kuntalaiskyselyjä?	x	
Hyödynnetäänkö kyselyiden tuloksia toiminnan/palvelujen kehittämisessä?	x	
Kuntalaishaastattelut		
Onko kunnassa tehty (kyselyiden lisäksi) kuntalaishaastatteluja?	x	
Palvelun käyttäjien edustajat kunnan toimielimissä		
Onko kunnan johtokunnissa, toimikunnissa tai yhteistyöryhmissä asukkaiden tai palvelujen käyttäjien edustajia?	x	

Talouden suunnittelu		
Otetaanko kuntalaisia mukaan jollakin tavoin kunnan talouden suunnitteluun (Esim. osallistuva budjetointi, määrärahojen kohdentaminen, yhteissuunnittelu, hankkeet)?	x	
Palvelun suunnittelu ja kehittäminen yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa		
Mitä seuraavia toimintatapoja käytetään kun suunnitellaan palveluja yhdessä käyttäjien kanssa?		
• Yhteiskehittäminen yhdistysten kanssa	x	
• Yhteissuunnittelu – oman palvelun suunnittelu	x	
• Kumppanuuspöytä	x	
• Palvelumuotoilu		x
• Kokeilut	x	
• Muut (esim. työpajat)	x	
Kuntalaisten/yhdistysten omaehtoisen toiminnan tukeminen		
Onko kunnassa tunnistettu omaehtoisen toiminnan mahdollisuuksia parantaa kunnan tavoitteiden toteutumisetta (esim. kestävä kehitys, monipuolinen palvelutarjonta, yhteisöllisyys)?	x	
Onko kunta kannustanut asukkaita tuottamaan vertaispalveluja (esim. kimppakyytipalvelut, vertaistukiryhmät, naapuriapupalvelu, tavaranlainaus)?	x	
Myöntääkö kunta avustuksia yhdistyksille ja yhteisöille?	x	
Onko kunnassa kirjallinen, kaikkien saatavilla oleva avustusohjeistus yhdistyksille?	x	
Tukeeko kunta rahoituksen hankkimista yhdistysten omille hankkeille (Esim. LEADER, joukkorahoitus)?	x	
Annetaanko tiloja yhdistysten ja asukkaiden toimintaan käyttöön maksutta tai edullisesti?	x	
Onko kunnassa nimetty asukas-/yhdistyskoordinaattori?	x	
Onko kunta ollut mukana tai hakenut mukaan hankkeisiin/kokeiluihin/kilpailuihin, ojissa kehitetään kuntalaisten osallistumisen tapoja?	x	
Onko kunnassa vapaamuotoisia asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden tai yhdistysten toimieliimiä tai foorumeja (esim. kyläneuvosto, vapaa-ajanasukkaiden neuvosto, yhdistysparlamentti, elinvoimaryhmä, some-ryhmä)?	x	
Tukeeko kunta vapaamuotoisia (ei lakisääteisiä) toimieliimiä/foorumeita taloudellisesti, viestinnällisesti tai muutoin?	x	
ALOITTEET		
Kuntalaisaloite		
Käsitelläänkö aloitteet valtuustossa muuten kuin vuosittaisena tiedoksiantona?	x	

Tiedotetaanko kunnassanne kuntalaiselle jollain tavoin hänen aloitteensa käsittelyvaiheista?		x
VAIKUTTAMISTOIMIELIMET		
Nuorisovaltuusto/vanhusneuvosto/vammaisneuvosto		
Pyydetäänkö vaikuttamistoimielimiltä lausuntoja säännöllisesti?		x
Käsitelläänkö vaikuttamistoimielimien ehdotuksia ja aloitteita kuntien vieraallisissa toimielimisissä (valtuusto, hallitus, lautakunnat)?	x	
Onko vaikuttamistoimielimien jäseniä kutsuttu kunnan virallisiin toimielimiin kuultavaksi heitä koskevissa asioissa?	x	
Tekevätkö vaikuttamistoimielimet ja viralliset toimielimet yhteistyötä?	x	
Toteuttavatko vaikuttamistoimielimet konkreettisia toimenpiteitä tai osallistuvat ne kunnan kehittämiseen?	x	
VIESTINTÄ		
Ohjaus, neuvonta ja palaute		
Kerrontaanko kunnan internet-sivulla, miten kuntalainen voi osallistua ja vaikuttaa päätösten valmisteluun?	x	
Onko kunnassa kuntalaisille tarkoitettu fyysinen asiakaspalvelupiste kuten yhteispalvelupiste tai vastaava?	x	
Onko kunnassa käytössä palautejärjestelmä esimerkiksi verkkosivuilla?	x	
Luvataanko viesteihin vastata tietyssä ajassa?	x	
Kerrotaanko palautteen antajalle, mitä ehdotuksen takia on tehty?	x	
Onko kunnalla kaikki asukasryhmät huomioivaa verkkoviestintää, kuten		
• selkokieliset verkkosivut		x
• vieraskieliset ihmiset huomioivia kieliversioita		x
• viittomakieliset videot		x
• verkkosivujen kuuntelumahdollisuus		x
Onko kunnan verkkosivuilla chat-palvelu?		x
Viestintäkanavat		
Mitä kanavia kunta käyttää viestinnässään verkkosivujen lisäksi?		
• sähköinen uutiskirje		x
• kunnan oma tiedostuslehti		x
• some	x	
• paikalliset tiedotusvälineet	x	
• info- ja keskustelutilaisuudet	x	

• ryhmä- ja sähköpostit (yhdistykset, yritykset yms.)	x	
• muut, mitkä		
Onko kunnassa some-ohjeistus työntekijöille?	x	
Kannustetaanko kunnan viranhaltijoita/työntekijöitä keskustelemaan työajalla kuntalaisten kanssa sosiaalisessa mediassa?	x	
Osallistuuko kunta kunnassa toimivien yhdistysten, medioiden tai asukasryhmien some-kanavien keskusteluihin?	x	
Onko kunnassa käytössä oikeusministeriön tarjoamia maksuttomia osallisuuspalveluita?		
• otakantaa.fi	x	
• kuntalaisaloite.fi	x	
• lausuntopalvelut.fi	x	
• nuortenideat.fi	x	
• eTarkkailija.fi		x
• eHarava.fi	x	
• lupapiste.fi		x
Kunnallisten päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA)		
Kunnallisten päätösten vaikutusten ennakoarviointi		
Onko päätösten vaikutusten ennakoarviointi käytössä?	x	
Onko sovittu, minkälaisista asioista tehdään ennakoarviointi?	x	
Pääsevätkö kuntalaiset mukaan vaikutusten ennakoarviointiprosessiin arvioimaan heitä koskevia vaikutuksia?		x
Edustuksellisen ja suoran demokratia väliset suhteet		
Edustuksellisen ja suoran demokratia väliset suhteet		
Onko kuntalaisten ja luottamushenkilöiden välillä riittävästi kanssakäymistä?	x	
Onko kunnassa säännöllisiä ja/tai suunniteltuja tapaamisia kuntalaisten ja luottamushenkilöiden välillä?		x
Osallistuvatko luottamushenkilöt asukkaille/yhdistyksille suunnattuihin tilaisuuksiin?	x	

Liite 2. Kouluterveyskysely 2021: 4 ja 5 luokkalaiset tulosvertailu

Indikaattori*	Siilinjärvi						P-S		Koko maa		Hollola	Kaarina	Kangasala	Kontiolahti	Pirkkala	Ylöjärvi
	Pojat		Työt		Kaikki		Kaikki		Kaikki		Kaikki					
	-19	-21	-19	-21	-19	-21	-19	-21	-19	-21	2021					
Tuntee itsensä yksinäiseksi	1,1	2,1	6,1	4,5	3,5	3,3	3,5	4,2	3,4	4,0	4,7	3,5	3,6	1,6	5,0	2,8
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	3,4	9,3	5,3	7,5	4,3	8,4	6,5	7,9	7,2	7,9	12,6	6,7	7,9	2,7	9,7	7,9
Tyytyväinen elämäänsä	93,2	91,2	86,7	87,0	89,8	89,1	89,6	85,4	89,5	85,1	83,2	84,9	84,2	91,7	85,7	85,1
Syö pääruokaa kouluruoalla kaikkina koulupäivinä	-	79,8	-	72,8	-	76,2	-	73,7	-	73,0	71,8	74,2	82,2	80,7	78,8	77,4
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	1,5	1,0	4,5	2,0	2,9	1,5	2,2	2,3	2,3	2,6	3,4	2,0	2,3	0,9	3,7	1,8
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana	12,5	13,0	8,9	8,9	10,7	10,9	10,8	13,3	12,5	15,1	16,9	16,6	15,7	10,0	15,9	14,4
Vähintään lievää ahdistusoireilua	-	13,2	-	23,4	-	18,4	-	23,7	-	24,8	27,3	26,7	22,7	19,9	24,3	23,1
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi	10,9	6,7	11,9	10,4	10,8	8,6	10,9	9,7	9,0	10,8	14,3	12,0	8,8	5,6	13,3	9,5
Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran	7,3	3,6	4,0	1,5	5,7	2,6	4,8	4,1	4,6	3,5	6,5	2,0	3,0	2,6	3,1	1,8
Kokenut usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä	32,0	28,8	29,4	28,2	30,7	28,5	29,9	28,3	30,3	29,5	36,3	26,0	27,1	23,7	31,4	26,7

Harrastaa jotain vähintään kerran viikossa	86,8	89,6	90,6	92,1	88,7	90,9	87,3	85,9	89,4	86,3	79,1	92,7	87,2	84,8	88,8	87,4
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat	42,9	62,4	41,6	41,9	42,2	51,9	41,2	46,9	39,5	42,8	40,8	43,5	47,0	50,0	45,7	45,7
Harrastaa kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa	62,2	66,5	90,1	88,8	78,7	74,9	76,4	77,1	79,0	78,9	74,6	78,9	81,0	77,1	80,9	79,5

Lähde. THL. 2021 *Huom. tulokset joka 2. vuosi

Liite 3. Kouluterveyskysely 2021: 8. ja 9. luokkalaiset tulosvertailu

Indikaattori*	Siilinjärvi						P-S		Koko maa		Hollola	Kaarina	Kangasala	Kontiolahti	Pirkkala	Ylöjärvi
	Pojat		Tytöt		Kaikki		Kaikki		Kaikki		Kaikki					
	-19	-21	-19	-21	-19	-21	-19	-21	-19	-21	2021					
Tuntee itsensä yksinäiseksi	7,7	10,4	12,1	22,8	10,2	16,5	10,7	15,8	10,7	15,9	18,4	15,4	17,4	15,0	13,0	12,9
Kokee pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun	85,9	79,6	76,2	70,2	80,5	74,7	81,2	75,9	81,8	77,1	74,2	75,4	70,7	82,3	81,6	82,2
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	7,7	6,3	4,2	5,6	5,9	6,0	5,9	6,7	5,5	6,0	8,3	6,8	6,5	7,2	5,9	4,7
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä	84,1	80,4	66,9	59,8	74,8	70,1	73,8	67,3	75,2	68,2	65,9	69,2	66,8	72,3	74,8	75,6
Ei syö koululounasta päivittäin	35,8	38,3	34,3	41,1	35,2	39,8	37,8	38,2	36,5	34,4	33,5	35,1	33,9	24,4	28,3	35,4
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	3,4	6,1	11,4	16,6	7,6	11,5	6,6	7,5	6,6	7,9	8,9	8,6	8,8	5,2	7,6	5,8
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana	7,6	12,2	16,0	17,0	12,1	14,6	11,3	11,4	11,8	12,5	16,0	13,4	14,6	12,4	14,8	10,0
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	6,8	10,6	20,0	32,6	13,9	21,4	12,9	20,0	12,9	19,4	24,5	22,2	21,7	17,6	14,8	15,4
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	16,2	19,0	28,0	31,3	22,6	24,9	22,3	25,9	20,9	25,7	25,8	23,0	26,6	21,2	19,2	20,2
Raittius, %	56,5	62,1	66,2	63,4	61,5	62,6	58,4	61,9	60,7	65,4	62,3	68,0	62,1	66,3	62,3	67,1

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiini- tuotteiden käyttöä tai rahapelaamista	10,8	10,6	5,4	4,5	8,2	7,5	8,7	6,2	7,3	8,6	11,9	7,0	7,9	5,8	7,5	5,7
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	8,3	12,9	5,1	6,2	6,8	9,8	9,0	8,4	8,9	8,1	15,8	8,5	11,5	7,4	7,9	8,1
Pelaa rahapelejä viikoittain	15,0	14,4	2,2	0,5	8,4	7,4	5,1	4,7	4,6	4,1	4,8	3,6	3,7	5,4	5,3	3,4
Kokenut usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä	27,3	21,4	30,2	31,9	29,0	26,6	29,9	29,1	29,2	30,3	33,1	27,3	26,0	25,5	28,2	23,3
Kokee pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin	82,8	74,2	67,5	60,8	74,5	67,4	73,9	69,0	74,7	70,4	66,9	69,3	68,8	78,2	73,6	77,1
Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille	32,5	43,0	27,2	27,1	29,6	34,9	32,6	33,6	31,4	30,8	24,4	28,6	25,5	35,7	34,1	30,9
Harrastaa jotain vähintään kerran viikossa	94,2	96,4	96,6	99,0	95,5	97,7	95,1	95,2	95,9	95,8	95,0	96,4	94,2	97,0	96,2	95,7
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat	32,6	30,7	22,2	27,4	27,3	29,0	21,4	24,5	21,9	24,3	26,4	27,5	22,5	28,0	26,5	28,2
Harrastaa kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa	20,7	28,8	64,0	64,0	43,5	46,5	48,0	46,2	50,2	49,6	48,7	45,4	49,1	40,2	45,9	46,4
Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana	24,5	28,3	21,1	29,0	22,6	28,6	25,7	27,5	24,5	25,0	24,3	21,8	26,4	26,4	21,0	26,2

Lähde. THL. 2021.*Huom. tulokset joka 2. vuosi

Liite 4. Kouluterveyskysely 2021: lukio tulosvertailu

Indikaattori*	Siilinjärvi						P-S		Koko maa		Kaarina	Kangasala	Kontiolahti	Pirkkala	Ylöjärvi
	Pojat		Tytöt		Kaikki		Kaikki		Kaikki		Kaikki				
	-19	-21	-19	-21	-19	-21	-19	-21	-19	-21	2021				
Tuntee itsensä yksinäiseksi	3,7	10,6	25,8	23,7	13,5	16,8	10,7	16,5	11,7	17,8	16,3	12,5	14,9	9,5	16,9
Kokee pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun	91,5	84,6	67,2	81,4	80,8	83,1	85,6	82,0	84,8	81,7	83,2	84,7	92,1	85,8	84,0
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1,2	-	4,6	-	2,7	0,8	0,7	1,2	1,1	1,1	1,5	0,0	0,9	1,4	0,7
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä	84,3	72,3	58,5	66,1	73,0	69,4	76,2	70,1	74,5	68,4	65,2	75,4	71,7	74,0	71,2
Ei syö koululounasta päivittäin	36,1	30,3	30,3	27,1	33,6	28,8	27,4	31,4	30,3	30,0	34,1	31,3	22,8	17,6	26,4
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	2,4	3,1	6,2	-	4,1	4,0	4,6	4,8	5,1	6,4	7,8	5,4	4,4	5,4	7,1
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana	1,2	3,1	7,7	8,5	4,1	5,6	5,1	6,0	7,3	7,9	6,9	7,5	4,4	6,1	9,5
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	3,7	1,5	28,1	18,6	14,4	9,6	11,8	20,5	13,9	21,5	19,2	16,1	11,4	12,3	15,7
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	15,7	33,8	18,5	30,5	23,6	24,2	20,1	24,2	21,2	26,5	29,4	18,0	20,2	16,3	20,6
Raittius, %	47,5	54,7	39,4	65,5	43,8	59,8	37,9	41,0	34,9	40,2	32,0	35,7	48,2	27,0	40,6
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiiniuotteiden käyttöä tai rahapelaamista	6,0	-	4,5	-	5,4	2,4	7,7	7,1	8,6	6,7	8,3	5,0	6,1	17,6	4,6
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	3,6	6,3	9,1	-	6,0	6,5	10,0	11,0	14,0	12,6	10,2	9,6	9,7	22,3	9,9
Pelaa rahapelejä viikoittain	1,2	4,6	0,0	-	0,7	2,4	3,7	2,6	3,6	2,2	3,5	5,9	3,5	8,8	1,1

Kokenut usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä	32,9	15,4	40,6	30,5	36,6	22,6	26,3	25,9	26,9	28,7	28,7	24,9	20,2	24,3	22,3
Kokee pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin	89,0	84,6	65,6	75,9	78,8	80,5	80,4	77,1	79,5	77,2	74,3	76,1	82,3	79,7	78,3
Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille	32,9	39,1	30,2	23,7	31,7	31,7	30,6	30,3	28,7	28,7	26,4	24,2	22,1	38,5	26,2
Harrastaa jotain vähintään kerran viikossa	97,6	100,0	98,5	98,3	99,2	98,0	98,1	98,1	97,8	98,0	98,5	98,7	98,2	98,6	97,2
Vähintään tunnin päivässä liikuvat	15,7	22,7	12,1	30,5	14,1	26,4	14,2	20,0	13,9	17,5	20,9	13,8	14,9	13,5	19,0
Harrastaa kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa	30,9	57,8	51,6	49,2	40,0	53,7	54,5	56,6	58,9	59,1	36,6	55,3	55,3	57,4	50,5
Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana	30,4	15,6	21,9	27,1	26,6	21,1	28,9	25,2	23,5	22,3	20,4	27,4	25,7	12,9	19,9

Lähde. THL. 2021. *Huom. tulokset joka 2. vuosi

Liite 5. Kouluterveyskysely 2021: ammattioppilaitokset tulosvertailu

Indikaattori*	Siilinjärvi						P-S		Koko maa		Kangasala	Pirkkala	Ylöjärvi
	Pojat		Tytöt		Kaikki		Kaikki		Kaikki		Kaikki		
	-19	-21	-19	-21	-19	-21	-19	-21	-19	-21	2021		
Tuntee itsensä yksinäiseksi	12,0	-	40,0	-	20,3	21,5	13,0	16,0	10,9	17,0	13,3	9,4	11,6
Kokee pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun	87,3	-	65,7	-	80,7	68,8	81,0	81,1	81,4	79,7	84,5	86,3	85,7
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1,2	-	-	-	1,7	0,0	3,6	2,9	4,0	2,9	2,4	3,5	4,1
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä	81,3	-	57,1	-	73,9	56,9	75,3	71,2	76,1	70,8	71,3	85,4	80,0
Ei syö koululounasta päivittäin	15,9	-	42,9	-	23,9	31,3	36,4	38,1	31,8	30,6	37,8	7,2	40,0
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	4,9	-	-	-	6,9	12,3	5,8	7,4	6,1	7,3	5,5	4,9	6,0
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana	6,3	-	14,3	-	8,7	9,5	6,5	5,2	6,8	6,7	7,3	1,2	5,9
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	6,0	-	38,2	-	15,4	20,0	11,9	14,5	11,1	16,6	15,4	8,6	13,4
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi	10,1	-	45,7	-	21,1	43,1	23,3	26,1	23,2	27,9	27,4	9,5	16,1
Raittius, %	19,8	-	31,4	-	23,3	32,8	29,9	31,4	28,6	34,0	32,9	33,8	30,9
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista	31,3	-	17,1	-	27,1	18,5	23,9	21,5	23,4	18,9	16,3	10,8	20,0
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	21,7	-	20,0	-	21,2	32,8	17,3	18,1	20,1	17,7	20,0	12,3	12,7
Pelaa rahapelejä viikoittain	16,5	-	-	-	13,3	1,6	9,4	6,6	10,4	5,2	10,5	3,8	5,0
Kokenut usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä	26,3	-	25,7	-	26,1	15,6	24,4	25,9	22,3	23,4	27,2	23,2	23,2
Kokee pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin	83,5	-	82,4	-	83,2	62,5	75,0	77,2	75,7	75,6	77,5	90,0	80,8
Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille	38,5	-	14,3	-	31,0	24,2	27,0	32,2	29,7	29,1	39,5	27,5	31,5
Harrastaa jotain vähintään kerran viikossa	94,9	-	97,1	-	95,6	93,8	91,6	90,8	91,1	91,8	95,1	93,8	86,2

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat	13,3	-	-	-	11,0	12,3	15,0	15,4	16,8	15,8	17,7	12,2	15,1
Harrastaa kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa	24,1	-	77,1	-	40,4	74,6	32,2	31,8	31,7	36,5	36,9	18,5	32,0
Kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana	28,6	-	25,7	-	27,7	14,5	25,2	23,9	24,7	25,2	29,3	20,5	30,0

Lähde. THL. 2021. *Huom. tulokset joka 2. vuosi

Liite 6. FinLapset: vanhempien tuen tarpeet, tyytyväisyys ja näkemykset kurittamisesta

	4 vuotiaiden perheet								
	Pojat/Miehet			Tytöt/Naiset			Kaikki		
	Siilin-järvi	P-S	Koko maa	Siilin-järvi	P-S	Koko maa	Siilin-järvi	P-S	Koko maa
Tyytyväisyyden kokeminen itseän vanhempana	-	93,9	90,8	93,1	92,7	90,7	91,6	92,9	90,7
Vanhempi tarvinnut omaan vanhemmuuteensa ammattilaisilta tukea	-	17,0	15,4	26,0	33,6	33,7	24,1	28,8	28,5
Vanhempi tarvinnut omaan parisuhteeseensa ammattilaisilta tukea	-	13,1	17,4	19,2	23,4	23,2	18,5	20,3	21,6
Vanhempi hyväksyy lapsen tukistamisen tai luunapin antamisen %	-	13,6	15,4	4,1	8,4	8,6	6,5	10,0	10,6

Lähde. THL. 2018. FinLapset.

Liite 7. Seurantaindikaattoreiden vertailu: SotkaNet tilastot 2021

Indikaattori	Siilinjärvi						P-S		Koko maa		Hollola	Kaarina	Kangasala	Kontiolahti	Pirkkala	Ylöjärvi
	Miehet		Naiset		Kaikki		Kaikki		Kaikki		Kaikki					
	-20	-21	-20	-21	-20	-21	-20	-21	-20	-21	2021					
Huoltosuhde, demografinen	-	-	-	-	68,7	69,8	68	69	61,9	62,4	74	66,3	65,5	64,4	61,4	65,4
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä	27,4	36,2	21,8	35,7	25,0	36,0	26,9	38,8	21,9	35,8	40,1	25,2	31,0	32,9	34,4	29,9
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), 15–64 v.	4,3	4,3	3,0	3,0	3,7	3,7	5,1	5,3	4,6	5,3	4,8	2,8	3,7	4,5	3,2	3,2
Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta	21,7	13,9	11,2	10,1	17,0	12,3	14,1	17,2	11,5	16,7	17,0	15,0	15,8	20,4	16,3	15,4
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65-v täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäisestä	295	231	360	449	331	350	429	333	360	343	361	294	280	237	317	256
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24 v., osuus vastaavan ikäisestä väestöstä %	7,1	7,2	4,0	6,9	5,8	7,1	6,6	7,2	7,3	7,9	8,2	6,8	5,1	4,3	4,8	4,9
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	-	-	-	-	0,9	0,9	2,6	2,4	3,0	2,8	1,4	1,7	0,8	1,0	2,0	1,3
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,9	2,0	1,3	1,4	1,6	1,7	2,7	2,7	2,8	2,7	1,5	1,5	1,3	1,5	1,9	1,7
0–17-vuotiaat lapset, joista tehty	-	-	-	-	7,1	7,8	9,1	9,7	7,9	8,6	7,4	7,6	6,6	4,9	6,0	7,8

lastensuojeluilmoitus, % vastaavanikäisestä väestöstä																
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäi- sestä väestöstä	7,0	6,6	8,0	8,2	7,5	7,4	9,7	9,5	6,5	6,3	6,2	5,1	5,9	5,0	4,2	5,4
Avioeroja 25–64-vuoti- ailla / 1 000 vastaa- vanikäistä naimisissa olevaa	-	-	-	-	18,3	16,7	18,2	17,1	18,7	17,2	14,5	15,5	15,9	14,7	15,9	15,0
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit: lasten- psykiatria	-	-	-	-	251,9	270,1	578,4	575,8	362,2	379,8	570,3	169,8	360,3	432,0	322,5	195,5
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit: nuori- sopsykiatria	-	-	-	-	1 495	1388	2 176	2 015	1 216	1 262	1 059	1 120	530	940	819	361
Mielenterveys- ja käyt- täytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyys- eläkettä saavat 18–34 v, % vastaavan ikäi- sestä väestöstä	2,2	2,3	2,2	2,9	2,2	2,6	2,5	2,6	1,8	1,8	1,9	1,5	1,8	1,2	1,7	1,3
Mielenterveys- ja käyt- täytymisen häiriöiden vuoksi sairauspäivära- haa saavien määrä 25– 64 v.	16,9	18,5	50,3	52,8	33,7	35,8	31,1	37,1	26,9	30,4	25,7	31,7	36,0	30,4	30,8	32,9
Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 v täyttä- neillä	-	-	-	-	-	2,5	1,8	1,0	2,4	2,4	-	-	5,2	5,0	-	2,5
75 v. täyttäneiden yh- den hengen asuntokun- nat, % vastaanvanikäi- sistä	-	-	-	-	52,3	52,5	57,1	56,9	56,8	56,6	53,3	51,5	51,8	45,7	49,0	48,6
Ahtaasti asuvat lapsi- asuntokunnat, % kai- kista lapsiasuntokun- nista	-	-	-	-	23,7	24,1	26,7	25,8	28,7	28,1	24,6	21,4	21,9	26,5	21,9	24,1
Asunnottomat yksin asuvat / 1000 asukasta	-	-	-	-	-	0,5	0,6	0,6	0,8	0,7	-	-	-	-	-	0,3

Asuntokuntia %, joissa väh. 1 alle 18-v	-	-	-	-	27,1	26,8	18,3	18,1	20,3	20,0	23,2	28,0	26,8	28,9	29,5	30,0
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista	-	-	-	-	35,5	35,7	46,3	46,8	45,3	45,9	37,9	35,1	36,9	32,8	35,4	32,6
Lihavuuden yleisyys (%), 2–6 v.	-	-	-	-	4,5	4,8	5	6	5	5,2	4,7	5,2	4,5	3,4	3,8	3,7
Lihavuuden yleisyys (%) 7–12 v.	-	-	-	-	-	4,5	6	7	6	6,8	-	4,5	5,4	6,4	4,5	5
Lihavuuden yleisyys (%) 13–16 v.	-	-	-	-	7	8,8	9	9	7,5	7,6	7,1	5,3	6	7,8	3,7	6,5

Lähde. SotkaNet.fi. 2023 (päivitetty 6.2.23)

Liite 8. Seuraintindikaattoreiden vertailu: SotkaNet tilastot 2022

Indikaattori	Siilinjärvi		P-S		Koko maa		Hollola	Kaarina	Kangasala	Kontio-lahti	Pirkkala	Ylöjärvi
	Kaikki		Kaikki		Kaikki		Kaikki					
	-21	-22	-21	-22	-21	-22	2022					
Kouluissa noudatetaan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisestä, % peruskouluista	100	100	80	80	70	70	52	94	30	82	89	35

Lähde. SotkaNet.fi. 2023 (päivitetty 6.2.23)

Liite 9. TEAviisari kokonaistulosten vertailu 2022

Sektorit	Siilin-järvi	P-S	Koko maa	Hollola	Kaarina	Kangas-ala	Kontio-lahti	Pirkkala	Ylöjärvi
Kaikki	70	73	68	71	67	68	62	76	75
Kuntajohto	94	88	79	83	73	94	66	86	78
Perusopetus	68	64	64	65	61	62	64	72	66
Lukiokoulutus	65	70	66	55	64	71	..
Ammatillinen koulutus	..	66	63
Liikunta	83	81	72	74	74	69	74	91	88
Perusterveydenhuolto	64	68	70	66	65	80	61	64	81
Kulttuuri	55	73	66	68	73	69	43	85	74

Liite 10. Laskennallinen HYTE-kerroin 2020–2022

Sektorit	Siilinjärvi			Hollola			Kaarina			Kangasala			Kontiolahti			Pirkkala			Ylöjärvi		
	-20	-21	-22	-20	-21	-22	-20	-21	-22	-20	-21	-22	-20	-21	-22	-20	-21	-22	-20	-21	-22
HYTE-kerroin / asukas	19,1	19,1	19,4	20,1	19,5	19,4	17,2	17,8	18,6	18,2	18,7	18,1	17,8	19,2	18,8	22,5	21,0	20,9	17,8	18,0	18,8
HYTE-kerroin, 0–100	70	67	68	74	69	69	63	63	66	67	66	64	65	68	67	83	74	74	65	64	66
HYTE-kerroin, 1000 €	410	406	413	470	453	449	582	618	660	581	601	591	264	285	283	442	417	422	594	602	630

Liite 11. Siilinjärven hyte-kerroin: prosessi-indikaattorit (Sotkanet; tiedot haettu tammikuu 2023)

Indikaattori	Kuvaus	Siilin- järvi	P-S	Koko maa
Prosessi-indikaattorit: kuntajohto				
Kuntalaisten elintapojen raportointi	Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintapoja ja niissä tapahtuneita muutoksia.	100	74	69
Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuvaavat mittarit	Kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa määritellään vuosittain mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.	100	79	78
Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	Tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.	100	42	49
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijuus	Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.	100	89	89
Asiakasraadit tai foorumit	Kunnan palveluiden suunnittelussa/kehittämistyössä hyödynnetään asiakasraa- teja/foorumeja.	100	79	77
Prosessi-indikaattori: perusopetus				
Kouluympäristön ja -yhteisön tarkastus	Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus on tehty terveydenhuoltolain edellyttämällä aikavälillä kolmen vuoden välein.	100	65	80
Oppilaiden poissaolot	Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa poissaolojen kokonaismäärä on tiedossa.	61	60	70
Liikuntavälitunnit	Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa on käytössä pitkät liikuntavälitunnit.	84	68	60
Kouluruokailu-suositus	Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa noudatetaan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.	100	80	70

Prosessi-indikaattori: liikunta				
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi	Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa.	100	50	44
Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous	Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.	100	84	79
Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille	Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.	100	74	79
Vaikutusten ennakoarviointi (EVA)	Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat valmisteilla olevien lautakuntapäätösten vaikutusten ennakoarviointiin (EVA).	100	47	52
Liikunnan edistämisen poikkihallinnollinen työryhmä	Kunnassa toimii poikkihallinnollinen työryhmä, jossa käsitellään liikunnan edistämistä.	100	84	83
Prosessi-indikaattori: kulttuuri				
Kulttuurin osallistumisen kynnyksen madaltaminen	Kulttuurin osallistumista edistäessä Kunta järjestää itse tai taloudellisesti tukee toimintaa, jolla madalletaan kulttuurin osallistumisen kynnystä	56	78	72

Liite 12. Siilinjärven Hyte-kertoimen tulosindikaattorit (Sotkanet; tiedot haettu tammikuu 2023)

Hyte-kertoimen tulosindikaattorit	Siilinjärvi		
	2020	2021	2022
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista % (Kouluterveyskysely 2021)	51	38	-
Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista % (Kouluterveyskysely 2021)	63	48	-
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä % (Tutkintorekisteri 2019)	45	55	-
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä % (Toimeentulorekisteri 2020)	47	45	50
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä % (Eläketurvakeskus 2020)	43	45	50
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön. (Hoitoilmoitusjärjestelmä 2020)	55	39	42

Liite 13. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

2023-2025

SYDÄN SEN
sanoo

SIILINJÄRVI

Sisältö

1. Tausta ja seuranta
2. Suunnitelman valmistelu
3. Lasten ja nuorten hyvinvointi
4. Lasten, nuorten ja vanhempien arvioita nykytilasta
5. Hyvinvointia tukevat palvelut
6. Tavoitteet ja toimenpiteet

SIILINJÄRVI

Tausta ja seuranta

- Kuntien tulee laatia suunnitelman lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi
- Suunnitelmalla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämistyötä
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa Siilinjärven hyvinvointikertomus ja –suunnitelma kokonaisuutta, mutta esitetään tässä selkeyden vuoksi erillisenä
- Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet on jäsennetty laajan hyvinvointisuunnitelman painopisteiden mukaisesti
- Suunnitelman toteutumista seurataan jatkossa osana hyvinvoinnin vuosikertomuksia

Suunnitelman valmistelu

Ohjaus	Indikaattoritieto	Ammattilaiset	Kuntalaiset
<ul style="list-style-type: none"> • Kuntastrategia • Laaja hyvinvointi -suunnitelma • Kansalliset ja alueelliset ohjeistukset ja linjaukset 	<ul style="list-style-type: none"> • Tietolähteet mm. Kouluterveys -kysely, Finlapset, Sotkanet, TEAviisari • Kuvattu: laaja hyvinvointi -kertomus ja vuosikertomukset 	<ul style="list-style-type: none"> • Varhais -kasvatuksen ja oppilaitosten ja ammattilaisten näkemykset 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsiparlamentti • Nuorten kyselyt: Music Against Drugs, Pohjois-Savon liitto • Vanhempien kohtaamiset (Perheentalo, Avoin päivä koti) • Sähköinen alusta, perhekeskuskysely

Valmistelu: Kunnan Lape ja hyte-ryhmät hyvinvointikoordinaattorin johdolla

Lasten ja nuorten hyvinvointi

 97 %

VARHAISKASVATUKSEN
VANHEMMISTA KOKEE, ETTÄ
LAPSI HUOMIOIDAAN
YKSILÖLLISESTI

70 %

YLÄKOULUIKÄISISTÄ JA
LUKIOLAISISTA TYYTYVÄISIÄ
OMAAN ELÄMÄNSÄ

18 %

ALAKOULUIKÄISISTÄ KOKEE
VÄHINTÄÄN LIEVÄÄ
AHDISTUSOIREILUA

 8,2

LASTEN PIENITULOISUUSASTE

40 %

YLÄKOULUIKÄISISTÄ EI SYÖ
KOULULOUNASTA PÄIVITTÄIN

91-98 %

LAPSISTA JA NUORISTA
HARRASTAA JOTAIN
VIIKOTTAIN

Lasten ja nuorten hyvinvointin tila kuvataan tarkemmin laajassa hyvinvointikertomuksessa ja vuosikertomuksissa. **SIILINJÄRVI**

Lasten, nuorten ja vanhempien arvioita nykytilasta ja sen parantamisesta

Lapset

LAPSISTA PIDETÄÄN HUOLTA

LISÄÄ HARRASTUSPAIKKOJA
JA -MAHDOLLISUUKSIA

VÄLITUNTI-ALUEIDEN JA
-VÄLINEIDEN PARANTAMINEN

Nuoret

VALTAOSA VOI HYVIN, KOKEE
ILOA JA HEILLÄ ON YSTÄVIÄ

TILAA VIETTÄÄ AIKAA JA OLLA
OMA ITSENSÄ

APUA, TUKEA JA PALVELUITA
TULISI SAADA HELPOSTI

YYKSINÄISYYS, KIUUSAAMINEN
JA PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ

Vanhemmat

LISÄÄ TUKEA
VANHEMMUUTEEN JA ARKEEN

ERITYISLAPSIPERHEIDEN
TUKEMINEN

OLEMASSA OLEVIEN
PALVELUIDEN SÄILYTTÄMINEN

ELINYMPÄRISTÖN TOIMIVUUS JA
VIIHTYISYYS PAREMMAKSI

Ammattilaiset

PERHEIDEN ARJEN KUORMITTAVUUS

TUKEA JA KEINOJA
ARJEN VANHEMMUUTEEN

MONIALAISEN YHTEISTYÖN
VAHVISTAMINEN

SIILINJÄRVI

Hyvinvointia tukevat palvelut

Peruspalvelut	Kohdennetut palvelut	Hyvinvointialue	Muu tuki, mm.
<p>Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta-, ja nuorisopalvelut</p> <p>Leikkipuistot, puistot, lähiliikuntapaikat</p> <p>Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, 2. asteen opetus</p> <p>Opiskeluhoolto: yhteisöllinen</p> <p>Harrastamisen Suomen mallin kerhot</p> <p>Ehkäisevä päihdetyö</p>	<p>Varhaiserityiskasvatus</p> <p>Opiskeluhoolto: yksilötyö</p> <p>Etsivä nuorisotyö</p> <p>Nuorten tukipalvelut (mm. valmennus ja työpajatoiminta)</p>	<p>Lasta odottavan perheen palvelut</p> <p>Neuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, suun terveydenhuolto, avoterveydenhuolto</p> <p>Oppilaitosten kuraattori ja psykologipalvelut</p> <p>Sosiaaliohjaus, sosiaalityö, perheneuvola</p> <p>Päivystys ja erikoissairaanhoido</p>	<p>Kela</p> <p>Seurakunnat</p> <p>Järjestöt ja yhteisöt</p> <p>Harrastustoiminta</p>

SIILINJÄRVI

Perhekeskus = palveluverkosto

Palvelu- ja yhteistyöverkosto lapsen ja perheen näkökulmasta

- Perhekeskus = palveluiden kokonaisuus
- Sisältää lapsille ja perheille suunnatut palvelut
- Lasten ja perheiden palveluiden verkosto

SIILINJÄRVI

Tavoitteet ja toimenpiteet

SIILINJÄRVI

Mahdollisuus mielekkääseen arkeen

- Yksinäisyyden tunnistamisen ja puheeksi ottamisen vahvistaminen sekä yksinäisyyden ehkäiseminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen: lapset, nuoret, vanhemmat, ammattilaiset, esim. *Pro koulu, Hyvän mielen taitomerkki*
- Lasten ja nuorten kouluyhteisöön sitoutumisen vahvistaminen (esim. *Sitouttava kouluyhteisö ja koulunuorisotyön kehittämishankkeet, opiskeluhoolto*)
- Vertais- ja ryhmämuotoisen toiminnan vahvistaminen
- Sosiaalisesti turvallisen elinympäristön vahvistaminen, mm. koulukiusaamisen ehkäisy ja jälkihoidon edelleen vahvistaminen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen
- Erityistä tukea tarvitsevien tunnistaminen, kuuleminen, kohtaaminen ja tukeminen
- Lasten ja nuorten ruokakasvatuksen vahvistaminen kouluissa ja kotona (mm. *Makuaakkoset, Kouluruokadiplomi*)
- Vanhemmuuden ja perheiden tukeminen : mm. monialaiset vanhempainillat ja kuntakohtainen vanhempainoimintamalli
- Lapsiperheiden osallisuuden, yhteisöllisyyden ja vertaistuen vahvistaminen (mm. perheentalo-toiminta)
- Mielen hyvinvoinnin haasteiden ja päihteiden käytön varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen tarvittaessa koko perhe ja läheiset huomioon ottaen

SIILINJÄRVI

Hyvinvointia ja osallisuutta tukevat palvelut

- Yhdyspintojen ja yhteistyön paikkojen tunnistaminen ja yhteistyöstä sekä tehtävistä sopiminen (ml. palvelupolut) kunnan ja hyvinvointialueen toimijoiden sekä 3. sektorin kanssa
- Monitoimijaisen kohtaamispaikkatoiminnan vahvistaminen (ml. kunta, 3. sektori)
- Osallistumisen mahdollistavien toimintatapojen tunnistaminen, kokeileminen ja käyttöön ottaminen
- Lapsiparlamentin toiminnan vakiinnuttaminen
- Nuorisovaltuuston toiminnan vahvistaminen

Hyvinvointia tukeva elinympäristö

- Lisätään liikunnasta puhumista ja ohjausta liikunnan pariin. Vahvistetaan liikuntaa osana lasten, nuorten ja perheiden arkea.
- Omaehtoisen liikuntamahdollisuuksien kehittäminen erityislasten tarpeet huomioiden (esim. lähiliikuntamahdollisuudet, leikki - /liikuntapuistot)
- Kiinnostavien ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien lisääminen yhteistyössä 3. sektorin kanssa
- Vahvistetaan lasten ja nuorten kulttuuritoimintaa osana alueellista kehittämistoimintaa
- Rakennetaan koulujen piha -alueiden yhteyteen yksi lähiliikunta -alue vuodessa
- Rakennetaan tai saneerataan vähintään yksi leikkipuisto vuodessa
- Parannetaan päiväkotien ja koulujen fyysisiä työoloja
- Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia

